

СТРАТЕГІЯ 2021

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»
Ініціативи Президента України**

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнарьова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2021

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 06 (92)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 30 червня 2021 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	7
Регіональні ініціативи.....	17
Експертний погляд.....	34
Блоги та соціальні мережі	41
Зарубіжний досвід.....	56
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	67

Анонс

13-19 серпня 2021 р. (м. Одеса)

Форум «ЦИФРОВА РЕАЛЬНІСТЬ».

Учасники форуму зможуть взяти участь **в наступних заходах:**

- Міжнародна науково-технічна конференція "ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ (ISIT2021)"
- Міжнародна науково-практична конференція «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»
- Міжнародна науково-технічна конференція «ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ (ICT-2021)»
- Зустрічі із провідними ІТ-компаніями та представниками ІТ-галузі України, воркшопи із наукових та практичних питань за заявленими напрямками

ВАЖЛИВІ ДАТИ

1. Реєстрація / подача заяв на участьдо 30.06.2021
2. Подача матеріалів на конференціїдо 15.07.2021
3. Рецензування матеріалів.....до 30.07.2021
4. Подання виправлених матеріалівдо 10.08.2021
5. Оплата оргвнесків та підтвердження участідо 20.08.2021

Робочі мови: українська, російська, англійська

До початку роботи форуму планується видання електронних збірників наукових праць конференцій із присвоєнням ISBN та DOI Під час проведення форуму планується: – проведення тематичних семінарів та круглих столів; – зустрічі з представниками ІТ-галузі, – воркшопи із наукових та практичних питань – культурно-розважальні заходи, екскурсії мальовничими місцями Одеси

За результатами форуму планується:

- розміщення рекомендованих науковим комітетом форуму англійських статей на платформі CEUR, які будуть проіндексовані у БД Scopus (за кожною конференцією окремо);
- кращі роботи будуть рекомендовані до видання у фахових виданнях України та ОЕСР;
- видання колективної монографії англійською мовою з розширеними матеріалами статті у зарубіжному виданні, з присвоєнням ISBN та DOI.

Передбачено можливість доповідей у дистанційному форматі. Передбачено централізоване поселення учасників форуму на базах відпочинку в районі 13 ст. Великого Фонтану у курортній зоні м. Одеса.

ФІНАНСОВІ УМОВИ

За кожен доповідь учасника після позитивної рецензії необхідно перерахувати оргвнесок у розмірі 350 грн. (у разі очної участі), або 200 грн.

(у разі дистанційної участі). Розмір внеску для закордонних учасників становить 20 євро.

Реквізити рахунку для оплати оргвнеску буде вказано після позитивної рецензії. Оплата за проживання та харчування здійснюється самостійно.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

При оформленні матеріалів доповідей необхідно застосовувати шаблон, який розміщено за посиланням: http://drforum.science/wp-content/uploads/2021/06/DRForum2021_Templates.zip Якщо автори подають матеріали не англійською мовою, з метою індексування матеріалів в наукометричних базах необхідно здублювати наступні відомості: назву статті, дані про авторів, дані про установу англійською мовою. Також необхідно подати розширений «Abstract» обсягом до 1600 знаків та «Keywords» англійською мовою. Обсяг статті має бути не менше 2 повних сторінок. Для розміщення матеріалів статей у CEUR – обсяг не менше 5 повних сторінок англійською мовою. Остання сторінка повинна бути заповненою не менш ніж на 80 %. Матеріали підлягають рецензуванню (https://it.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/inf_letter_1_ukr_2021_drf.pdf).

16-29 серпня 2021 р. (Франкфурт, Німеччина)

Літня школа Viadrinicum 2021. Transsectoral DigitalLab: (Dis-)Assembling the (Post-) Digital Social.

Viadrinicum – щорічна літня школа, присвячена країнам Східного партнерства та країн Центральної та Східної Європи. У 2021 році вона відбудеться у форматі цифрової лабораторії, спрямованої на дослідження соціальних та політичних аспектів дигіталізації.

Summer School Viadrinicum 2021.

Transsectoral DigitalLab:(Dis-)Assembling the (Post-)Digital Social
Frankfurt (Oder)/Online, 16-29 August 2021

Viadrinicum is an annual summer school devoted to the countries of the Eastern Partnership, and the larger context of Central and Eastern Europe. This year's edition is designed as a transsectoral DigitalLab, aiming to explore social and political dimensions of digital transformation from multiple theoretical and methodological perspectives. With the help of academic seminars, the school will allow its participants to critically engage with the notions of the digital self and the (post-)digital social, datafication and algorithmisation of life, as well as digital infrastructures and smart technologies.

Among others, the programme includes the following contributions:

- Dr. Evgeny Morozov, Smart City for All: (Re-)Politicizing the Right to the Digital City (tbc)
- Dr. Geert Lovink (Amsterdam), Concepts of Critical Internet Culture
- Prof. Dr. Jan-Hendrik Passoth (Frankfurt/Oder), Public Value Tech? Platforms, Digital Infrastructure and Public Services

- Prof. Dr. Ulrike Klinger (Frankfurt/Oder), Protests, Platforms and the Digital Public Sphere
- Prof. Dr. Jürgen Neyer & Dr. Susann Worschech (Frankfurt/Oder), Local Democracy in Smart Cities
- Case studies of several activist and artistic initiatives from Eastern and Central Europe

Parallel to that, the school also features three Lab.Workshops (Art.Lab, Doc.Lab, Research.Lab), where the participants will be able to enhance practical and methodological skills, by means of developing their own small (team) projects under the close guidance of facilitators from the respective fields. The results will be presented in a public exhibition in cooperation with the Brandenburg State Museum for Modern Art (BLMK).

Besides that, there will be round tables with researchers from the Center for East European and International Studies (ZOiS, Berlin), artistic contributions, an online film screening and an Open Space session, where participants will have a chance to discuss their own scientific or cultural projects with others.

Depending on the epidemiological situation, the school will take place in a hybrid format or entirely online.

Participants of the school will be able to receive a scholarship (up to 200 €) that can be used to cover transportation expenses, in case a visit to Frankfurt (Oder) is possible, or other expenditures related to their project work during the school.

Applications are welcome from anyone meeting the following requirements:

- You are a student, a PhD candidate, an NGO activist or an artist up to 35 y/o, from any country of the world;
- You have a genuine interest in transsectoral and interdisciplinary approaches to the topics of digitalisation;
- Your knowledge of English is sufficient to take an active part in the discussions.

Application form is to be filled out here: <https://t1p.de/iorb>

Deadline: 31 May 2021.

Preliminary programme and more details can be found at www.viadrinicum.blog (<https://gurt.org.ua/news/trainings/68737>).

Офіційна інформація

29 червня Світовий економічний форум оголосив про створення Глобальної коаліції з цифрової безпеки. Головна ціль – сприяти прискоренню співпраці щодо боротьби зі шкідливим контентом у мережі.

До коаліції разом з Україною приєдналися організація UNICEF, компанії Microsoft та NetClean, а також представники урядів Австралії, Сінгапуру, Великобританії, США та інших країн.

«Всі процеси сучасного світу зав'язані на інтернеті та сучасних технологіях. Коли ми кажемо про цифровізацію, то маємо на увазі основну ціль – створити безпечне онлайн-середовище для українців. Тому глобальна ініціатива щодо створення цілеспрямованої співпраці між державами, організаціями та бізнесом у цьому питанні є надзвичайно актуальною зараз», – наголосив **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров.**

Глобальна коаліція розвиватиме чотири напрями: найдієвіші практики щодо стандартів безпеки, підвищення балансу конфіденційності та захисту, чесна конкуренція між гравцями ринку технологій та ефективна міжвідомча співпраця для запобігання шкідливому контенту.

Всесвітня мережа відкриває перед людиною безмежні можливості – від розваг до навчання чи ведення бізнесу. Проте цей винахід люди часто використовують не в добрих цілях. Шахрайство, кібербулінг, дезінформація у сфері охорони здоров'я, експлуатація дітей чи заклики до насильства – ці та не тільки явища спадають на думку, коли ми говоримо про небезпеку в інтернеті.

Ця проблема з кожним днем лише збільшується в розмірах та складності. Згідно з [останніми дослідженнями Форуму](#) користувачам необхідні інструменти цифрового захисту для мінімізації ризиків, що виникають в інтернеті. Коаліція має на меті об'єднати лідерів державного сектору в цих питаннях та приватного бізнесу для того, щоб співпрацювати над створенням рішень, які допоможуть утворити безпечне цифрове суспільство для кожного (*Україна приєдналася до Глобальної коаліції з цифрової безпеки // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraine-priednalasya-do-globalnoi-koalitsii-z-tsifrovoi-bezpeki>. – 2021. – 29.06*).

Кабінет Міністрів ухвалив рішення, яке дасть змогу бізнесу підключитися до державної системи обміну даними «Трембіта».

Про це заявив **прем'єр-міністр Денис Шмигаль.**

«Уряд ухвалив рішення, яке дасть змогу підприємцям взаємодіяти з державними ресурсами і отримувати необхідну інформацію з реєстрів за лічені хвилини, без зайвих паперових довідок», – йдеться в повідомленні.

Зазначають, що це рішення дасть змогу зробити взаємодію між бізнесом і органами держави більш прозорою.

«Це ще один крок до переходу України в режим «paperless», який спростить бізнесу доступ до даних і підвищить прозорість у взаємодії з органами державної влади» *(До держсистеми обміну інформацією зможуть підключитись підприємці – Шмигаль // <https://www.slovoidilo.ua/2021/06/27/novyna/suspilstvo/derzhsystemy-obminu-informacziyeyu-zmozhut-pidklyuchytys-pidpryyemctzi-shmyhal>. – 2021. – 27.06).*

Кабинет министров Украины одобрил законопроект о введении в автомобильном и городском электрическом транспорте электронного билета. В правительстве предлагают приравнять его к бумажному.

Об этом сообщил **премьер-министр Украины Денис Шмыгаль**.

В частности, на заседании правительства 23 июня Кабмин поддержал законопроект, утверждающий форму, реквизиты и сведения, которые должен содержать э-билет.

Кроме того, предлагается изменить определение электронного билета. Сейчас в законодательстве указано, что это проездной документ установленной формы, однако в правительстве решили заменить определение на «электронный проездной документ, информация в котором зафиксирована с соблюдением требований», поскольку информация в виде электронных данных не имеет и не может иметь установленной формы.

По словам Шмыгала, это создаст условия для надлежащего функционирования автоматизированной системы оплаты проезда и даст возможность использовать э-билет в общественном транспорте в каждом городе.

Закон о введении электронного билета в городском пассажирском транспорте вступил в силу еще в 2017 году. В частности, согласно этому закону органы местного самоуправления получили полномочия по введению автоматизированной системы учета оплаты проезда.

Чтобы избежать нецелевого использования бюджетных средств, уменьшить оборот наличных на транспортных предприятиях, вести учет пассажиров (в том числе льготных категорий) для эффективной организации трафика и лучше определять суммы компенсаций перевозчикам.

Общественный транспорт в Киеве должен был перейти на единый электронный билет еще с 1 июля прошлого года, однако это отложили до конца 2020-го. Теперь же введение обязательного электронного билета в маршрутках перенесли с 1 января 2021-го на 1 июля этого же года *(Ирина Ситникова Правительство одобрило законопроект о введении электронного билета в общественном транспорте // <https://hromadske.ua/ru/posts/pravitelstvo-odobrilo-zakonoproekt-o-vvedenii-elektronnogo-bileta-v-obshestvennom-transporte>. – 2021. – 23.06).*

Щороку органи державного нагляду призначають 150-215 тисяч планових і внепланових перевірок. Відкриті дані допомагають підвищити прозорість та вдосконалити діяльність органів державного

контролю. А також дозволяють підприємцям дізнатися та вчасно підготуватися до держінспекцій. В Україні [дослідили](#), як саме відкриття даних впливає на зменшення корупції при перевірках бізнесу.

Дослідження презентували Мінцифра та проєкт USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

В Україні існують близько 80 сфер державного нагляду. Серед яких, наприклад, перевірки щодо дотримання умов техногенної та пожежної безпеки або законодавства про працю чи податковий контроль.

На основі відкритих даних створюють зручні сервіси, які полегшують пошук інформації. Зокрема щодо планів та умов їх проведення, результатів перевірок на подібних підприємствах тощо.

Наприклад, [Інспекційний портал](#) та сервіс [inspect.in.ua](#), що використовують відкриті дані про перевірки, допомагають підприємцям завчасно дізнатися, коли відбуватимуться державні інспекції їхнього бізнесу. Це дає змогу виявляти системні проблеми з прозорістю державних структур, що здійснюють перевірки, та можливі корупційні схеми. А державні органи можуть відслідковувати порушення у звітах інспекторів.

Використання відкритих даних також дає змогу автоматизувати процеси органів держнагляду. Це допомагає уникати неточностей під час формування планів перевірок, швидше планувати робочі процеси, готувати відповіді чи реагувати на скарги тощо.

Для оцінювання ризиків співробітництва з контрагентами корисні сервіси [Contr Agent](#), [YouControl](#), [Опендатабот](#), [Vkursi.pro](#), [Legat.by](#). Підприємці можуть дослідити надійність потенційних контрагентів, проаналізувавши відкриті дані про результати проведених у них перевірок, та дізнатися, чи були виявлені порушення.

А [SaveEcoBot](#) у зручному вигляді надає доступ до планів екологічних перевірок. Також сервіс містить опцію подачі скарг для ініціювання нових перевірок у разі порушення екологічних норм (*Як відкриті дані допомагають зменшити корупцію при перевірках бізнесу – дослідження Мінцифри // <https://thedigital.gov.ua/news/yak-vidkriti-dani-dopomagayut-zmenshiti-koruptsiyu-pri-perevirkakh-biznesu-doslidzhennya-minitsfri>. – 2021. – 23.06*).

Кабінет міністрів України продовжує активну роботу з цифровізації державних послуг. Уряд планує завершити цей процес до кінця поточного року.

Про це повідомив **прем'єр-міністр Денис Шмигаль** у Facebook

«Україна стала ще на крок ближчою до режиму «без паперу». Президент Володимир Зеленський поставив завдання вже цього року перевести весь державний сервіс в електронну систему, аби жодна установа не змогла вимагати паперову довідку в українців», – йдеться в повідомленні.

Очільник уряду нагадав, що цього тижня Верховна Рада ухвалила в першому читанні відповідний законопроект.

За його словами, КМУ продовжує активну роботу над цифровізацією державних послуг, аби будь-який документ чи довідку можна було отримати в «Дії» (*Уряд працює над переведенням всіх держсервісів в електронний формат* – Шмигаль // <https://www.slovoidilo.ua/2021/06/20/novyna/suspilstvo/uryad-pracyuye-nad-perevedennyam-vsix-derzhhservisiv-elektronnyj-format-shmyhal>. – 2021. – 20.06).

Команда Мінцифри перетворює державу на зручний сервіс, щоб система працювала для людини. Усі держпроцеси мають бути зручними, непомітними й людяними. Саме тому ми рухаємося до режиму «без паперів». Верховна Рада ухвалила відповідний законопроект №5495 про paperless у першому читанні. За – 263 депутати.

Основна мета paperless – держоргани в Україні не зможуть вимагати паперові документи, довідки та посвідчення, якщо інформація є в державних реєстрах. Згодом більше не доведеться ходити по довідки, стояти в чергах та робити ксерокопії. Інформацію, яка потрібна державі про вас, можна буде згенерувати на порталі чи в застосунку Дія.

«Завдяки закону Paperless ми прискорюємо цифровізацію України і перетворення країни на цифрову державу, яка насамперед опікується інтересами людей. Україна вже стала державою з першими у світі офіційними електронними паспортами та найшвидшою реєстрацією бізнесу. Далі ми поступово плануємо перенесення всіх державних процесів в екосистему Дії. Отримати будь-яку довідку, підписати або згенерувати документи, скористатися держпослугами можна буде онлайн у Дії», – зазначив Михайло Федоров.

Працюємо зараз у чотирьох основних напрямках:

Цифрове законодавство – порядок надання кожної послуги чітко регламентовано законами, постановами Кабміну або наказами профільних міністерств. Щоб спростити або перевести будь-який сервіс онлайн, необхідно внести кардинальні зміни в усі ці документи. Перші законопроекти вже розробили. Серед них: про електронні публічні послуги, про державні реєстри, про хмарні сервіси в держсекторі та законопроект про зміну місця реєстрації онлайн.

Цифрові документи – цифровий паспорт у застосунку Дія вже став офіційним нарівні з фізичним. Із 23 серпня його прийматимуть в усіх установах України: від приватних до державних. Зараз у Дії доступні вже 9 документів. Ціль Мінцифри – оцифрувати всі важливі для українців документи. Згодом єдиним документом, який потрібно отримувати офлайн, буде паспорт.

Електронний документообіг – для цифрових документів потрібна надійна система електронного документообігу. Для того, щоб все працювало швидко та зручно, вона має відповідати ЕС АSIC та єдиному стандарту для бізнесу та влади. Підписати заяву на навчання дитини в школі або на

відпустку, укласти договір між бізнес-партнерами – усе можна буде зробити на одному порталі за допомогою Дія.Підпису.

Е-послуги для всіх життєвих ситуацій – на порталі Дія доступні вже понад 70 онлайн-послуг для українців. Серед яких найшвидші у світі: реєстрація бізнесу, комплексна послуга «Малюк для батьків новонароджених, оформлення допомоги з безробіття тощо.

Зараз ми працюємо над впровадженням цілого пакета послуг, які також функціонуватимуть у Дії: подання заяви на шлюб, запис у чергу до дитячого садочка, довідка про місце навчання, призначення пенсії чи субсидії, декларація з сімейним лікарем, е-лікарняний тощо. До 2024 року Мінцифра планує оцифрувати 100 % послуг.

Це все дозволить перекласти діалог між державою і людиною з канцеляризмів максимально простою мовою. Законопроект про Paperless допоможе боротись із корупцією та знищувати бюрократію. Режим «без паперів» – це не тільки скасування збору одного наказу, трьох заяв та п'яти довідок для того, щоб отримати шосту. Режим «без паперів» – це зручність у користуванні та людяність у спілкуванні. Коли держапарат не віднімає години часу, а працює як сервіс, що пояснює і допомагає (*Верховна Рада ухвалила в першому читанні закон про режим «без паперів»: як він буде впроваджений в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukhvalila-v-pershomu-chitanni-zakon-pro-rezhim-bez-paperyv-yak-vin-bude-vprovadzheniy-v-ukraini>. – 2021. – 17.06).*

В Україні навчаються понад 76 тисяч іноземних студентів зі 155 країн світу. Однак система вступу для них занадто складна. Тому Мінцифра спільно з МОН запускають єдину міжвідомчу платформу та е-кабінет для абітурієнтів для вступу іноземних студентів до українських університетів. Сьогодні Кабмін ухвалив відповідну постанову.

Наразі у процесі вступу для потенційних іноземних студентів існує багато перепон. Сьогодні система в Україні настільки складна, що іноземному абітурієнту легше або знайти посередника для подання документів, або обрати іншу країну для навчання. Самому це зробити майже нереально.

Відтепер іноземні абітурієнти зможуть подавати необхідну інформацію для вступу онлайн. Після цього за результатами розгляду поданих заяв іноземці можуть отримати опис освітньої пропозиції – офер на навчання. А в разі його підтвердження – електронне запрошення на навчання чи стажування в Україні.

Видача запрошення може потребувати погодження компетентних органів, це також відбувається в електронній системі. Після цього абітурієнт може подати документи на оформлення візи. Іноземець бачить весь процес опрацювання його документів на платформі та прийняте рішення про видачу візи.

Державна прикордонна служба бачить у своїй системі і перевіряє дійсність е-запрошення іноземця. Тому прикордоннику не потрібно перевіряти достовірність паперових листів від закладів, а студенту – надавати додаткові відомості (*Мінцифра та МОН запускають електронну систему для вступу іноземних студентів до українських університетів // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-mon-zapuskayut-elektronnu-sistemu-dlya-vstupu-inozemnikh-studentiv-do-ukrainskikh-universitetiv>. – 2021. – 16.06).*

Відкриті дані допомагають контролювати роботу державних органів та створювати нові послуги та сервіси. Більше відкритих даних – більше можливостей для всіх. Сьогодні Мінцифра разом із Державною митною службою оприлюднили дані щодо митних операцій.

«Результат цифровізації – ефективні та прозорі державні процеси. Таку трансформацію вже розпочато в митній сфері. Сьогодні ми з Держмитницею зробили важливий крок – оприлюднили понад 4 мільйони митних декларацій. Україна – одна з перших країн світу, яка відкрила дані з таким високим рівнем деталізації», – розповів **Михайло Федоров**.

Дані щодо імпорту та експорту – одні з найбільш закритих у світі. Часто їх оприлюднюють тільки як зведені статистичні показники. Тривалий час підприємці в Україні не мали доступу до детальних даних зовнішньоекономічної діяльності. Це перешкоджало ухвалювати оперативні та зважені рішення щодо розвитку бізнесу. «Чорний» ринок таких даних тільки зростав, а дані митниці можна було купити за \$100-400.

Відтепер українські підприємці можуть переглядати експортно-імпортні декларації на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних → <https://bit.ly/3zqr15D>. А також отримувати дані за допомогою **API-сервісу**. Це допоможе бізнесу краще планувати свою діяльність, дослідникам спиратися на підтвержені та офіційні дані, а органам влади ефективніше взаємодіяти з бізнесом.

Загалом дані відкрили про близько 4 млн експортно-імпортних операцій від лютого 2020 року до травня 2021 року. Кожна митна декларація має 17 пунктів, серед яких: коди напрямку переміщення товарів, інформація про митний режим, тип декларації, кількість, маса та вартість товару, країна-партнер, країна походження, наявність квот, тощо.

Дані оновлюватимуться щомісячно. Інформація про експортно-імпортні операції відкрита відповідно до вимог українського законодавства (*Цифровізація митниці: відкриваємо митні декларації у формі відкритих даних // <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrovizatsiya-mitnitsi-vidkrivaemo-mitni-deklaratsii-u-formi-vidkritikh-danikh>. – 2021. – 16.06).*

Міністерство розвитку громад та територій України планує втілювати концепцію Smart city для покращення розвитку міст у державі.

Про це повідомив **заступник міністра розвитку громад та територій Олександр Дудченко** на Міжнародному інвестиційному форумі, інформує пресслужба Мінрегіону.

«Серед основних напрямів цифрового розвитку регіонів – впровадження інноваційних технологій у системі управління розвитком міст на засадах концепції Smart city. А також – підвищення інституційної спроможності щодо розбудови IT-інфраструктури, створення цифрових платформ, системи відкритих даних тощо. Щодо кожного з цих напрямів розробляється комплекс завдань як для маленьких, так і для великих населених пунктів», – зазначив Дудченко.

Він зауважив, що Мінрегіон планує запровадити Портал кращих практик громад для обміну досвідом. Також на порталі будуть публікуватися історії успіху та IT-рішення електронного урядування, що працюють у громадах/регіонах. Крім того, Мінрегіон створить проєктний офіс цифрового регіонального розвитку. Ці інструменти допоможуть громадам не тільки збільшити дохід, а й залучити інвестиції.

У Мінрегіоні пояснюють, що Smart city – це місто, яке використовує сучасні **технології** для надання послуг та розв'язання міських проблем (*Мінрегіон планує втілювати концепцію Smart city для розвитку міст // <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3263094-minregion-planue-vtiluvati-koncepciu-smart-city-dla-rozvitku-mist.html>. – 2021. – 11.06*).

Мінцифри, МОЗ та Мінсоцполітики запустили електронний лікарняний.

Як передає Укрінформ, про це на брифінгу розповів **віцепрем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров**.

«Сьогодні ми запускаємо електронні лікарняні, це наступний важливий крок для запровадження режиму без паперів. Сьогодні електронний лікарняний – це найбільш популярна медична довідка, яка є в країні. Які переваги запровадження електронного лікарняного. Перш за все для лікарів – це менше заповнення документів, взагалі нічого не потрібно заповнювати на папері. Зручність для пацієнта – не потрібно згадувати повну назву, компанію, де працюєш, або адресу, все автоматично потрапляє до системи. Немає дублювання походів у лікарню, можна прийти тільки раз. Дуже важливо – якщо хвороба протікає згідно з планом лікування, не потрібно ще раз приходити в лікарню, щоб закрити лікарняний, він закривається автоматично. Під час пандемії це дуже важливо, оскільки людина після хвороби не контактує з іншими громадянами, які прийшли в лікарню».

Він додав, що своєю чергою роботодавці, бізнес в автоматичному режимі отримують інформацію, хто зі співробітників перебуває на лікарняному і, відповідно, звільняються від необхідності акумулювати у себе паперові лікарняні й передавати їх у Пенсійний фонд.

Федоров наголосив, що ані Пенсійний фонд, ані роботодавець при формуванні електронного лікарняного не отримують інформацію про захворювання громадянина.

Федоров зауважив, що електронні лікарняні дозволять вберегти від ситуацій, коли громадяни надають підроблені паперові лікарняні. За словами віцепрем'єр-міністра, в рік близько 5,5 млн українців отримують 18 млрд грн лікарняних виплат, із запровадженням електронного листка непрацездатності можна буде відстежити, наскільки ці виплати стали ефективними.

Як зауважив на брифінгу **міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко**, до вересня триватиме перехідний період, лікарі зможуть формувати як електронний лікарняний, так і працювати з паперовими листками непрацездатності.

«З червня до 1 вересня у нас перехідний період, можна працювати як з електронними лікарняними, так і з паперовим листком непрацездатності.», – повідомив Ляшко.

За його словами, ті медзаклади, які перейдуть на електронні лікарняні вже зараз, закриватимуть паперові лікарняні, які були відкриті до запуску електронних, у звичайному режимі.

Так, після одержання інформації від медичної системи щодо формування медичного висновку Пенсійний фонд формує електронний лікарняний, і його в перший день можуть побачити як роботодавець, так і застрахована особа (*Запуск е-лікарняних: що зміниться для пацієнтів і медиків // <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3262286-zapusk-elikarnanih-so-zminitsa-dla-pacientiv-i-medikiv.html>. – 2021. – 10.06).*

Із 04 червня 2021 року в Україні запроваджена цільова модель формування та видачі електронних лікарняних.

Запровадження електронних лікарняних – новий крок у цифровізації системи охорони здоров'я, який дозволить мінімізувати корупційні ризики видачі необґрунтованих лікарняних та забезпечить спрощення процесу отримання страхових виплат.

! Цільова модель формування та видачі е-лікарняних передбачає формування документу в Електронному реєстрі листків непрацездатності на підставі відповідних медичних висновків в ЕСОЗ.

! На центральному компоненті електронної системи охорони здоров'я уже з'явився необхідний функціонал медичного висновку про тимчасову непрацездатність. Наразі відбувається тестування функціоналу медичних інформаційних систем. Уже невдовзі усі користувачі ЕСОЗ зможуть скористатися відповідним функціоналом незалежно від форми власності та наявності договору з НСЗУ.

Чому перехід на електронні лікарняні такий важливий?

- ⚡ Це дозволить суттєво економити бюджетні кошти
- ⚡ Мінімізувати корупційні ризики видачі необґрунтованих лікарняних
- ⚡ Спрощення процесу страхових виплат

⚡ Пацієнтам не потрібно нести на роботу паперовий листок непрацездатності, достатньо внесених лікуючим лікарем до Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я

⚡ Роботодавці бачитимуть необхідну інформацію про е-лікарняні в особистому електронному кабінеті страхувальника (роботодавця) на веб порталі Електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>)

⚡ Із кінця червня 2021 року пацієнт також отримає можливість перевірки медичного висновку про тимчасову непрацездатність з використанням Порталу Дія.

Слідкувати за процесом тестування та з'ясувати, чи впроваджено необхідний функціонал у Вашій МІС можна за посиланнями:

 Для закладів первинної медичної допомоги: <https://bit.ly/2SJJlpD>

 Для закладів спеціалізованої медичної допомоги: <https://bit.ly/34BgIgZ>
(*еЛікарняні в ЕСОЗ // <https://ehealth.gov.ua/2021/06/10/elikarnyani-v-esoz>. – 2021. – 10.06*).

Компанія почала доставляти свідоцтва про народження дитини поштою. Але для цього потрібен додаток «Дія».

«Укрпошта» запустила нову послугу – доставка свідоцтв про народження дитини, які оформлюються через державний онлайн-сервіс «єМалютко». Послуга дозволяє уникнути зайвих соціальних контактів та отримати документ без відвідування жодних установ, а відразу в поштовому відділенні або ж кур'єром додому.

Щоб отримати свідоцтво, потрібно зареєструватися на сайті «Дія» та при замовленні обрати опцію «отримати поштою».

Доставка свідоцтва про народження послугою «Укрпошта Експрес» займе до 2 днів в межах області та до 3 днів в межах України з моменту оформлення свідоцтва у відділі ДРАЦС.

Вартість складає 46 і 66 грн в залежності від способу (на відділення та кур'єром).

Оплатити можна онлайн на сайті єМалютко або готівкою при отриманні замовлення.

Одночасно Мінцифра повідомила про запуск послуги «єМалютко» для жителів тимчасово окупованих територій. Сервіс дозволяє отримати українське свідоцтво про народження, якщо дитина народилася у Криму або в тимчасово окупованих районах Донецької та Луганської областей (*«Укрпошта» розповіла, як отримати свідоцтво про народження поштою // <https://glavcom.ua/techno/telecom/ukrposhta-rozpovila-yak-otrimati-svidoctvo-pro-narodzhennya-poshtoyu-761648.html>. – 2021. – 09.06*).

Відкриті дані допомагають контролювати роботу державних органів та робити процеси прозорішими. Оприлюднення даних дає можливість

журналістам проводити розслідування та викривати корупцію, навіть не виходячи з дому.

Мінцифри з партнерами продовжує всеукраїнський конкурс [DataUp](#) на проведення розслідування на основі відкритих даних. Подати заявку можна до 30 червня.

Потрібно підготувати журналістське розслідування – онлайн-публікацію, статтю в друкованому ЗМІ або відео. Матеріал має бути опублікований вперше у період з 1 квітня до 30 червня 2021 року.

Також є спеціальна номінація «Фінансова звітність компаній». У ній можуть взяти участь фізичні особи, громадські організації, журналісти і всі зацікавлені особи, організації. Обов'язкова умова в цій номінації – використання набору даних «[Фінансова звітність компаній](#)».

Загалом для участі в конкурсі потрібно: бути штатним або позаштатним журналістом національного або місцевого друкованого або онлайн ЗМІ. Також приймаються матеріали, опубліковані на незалежних платформах (Medium тощо), відвідуваність яких становить понад 100 000 читачів на місяць.

Трійка переможців отримають призи: Macbook Air, iPhone 12 і диктофон Zoom H2n.

Серед основних [критеріїв відбору](#): антикорупційний вплив, використання відкритих даних, візуалізація даних, якість аналізу та дослідження, актуальність теми й дотримання стандартів журналістики.

Конкурс організований Міністерством цифрової трансформації України в партнерстві з USAID/UK проектом «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», що реалізується Фондом Євразія (*Мінцифри: Знайди корупцію, не виходячи з дому, – конкурс розслідувань на основі відкритих даних триває // <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-znajdi-korupciyu-ne-vihodyachi-z-domu-konkurs-rozsliduvan-na-osnovi-vidkritih-danih-trivaye>. – 2021. – 01.06).*

Регіональні ініціативи

С 1 июля 2021 года расчет за поездки в общественном транспорте Киева не будет осуществляться исключительно с помощью электронного билета. В Киевской горгосадминистрации (КГГА) в очередной раз не справились с переходом на систему, позволяющую обеспечить четкий учет всех поездок и оплаченных за них денег. В итоге, «крайний срок», как было уже не раз, сдвинули (теперь до конца 2021 года), а КП «Киевпаstrанс» и КП «Киевский метрополитен» решили выделить в 2021 году из городской казны дополнительные 200 млн гривен в виде компенсации за проезд льготников. Ряд депутатов Киевсовета понимают, что в данной ситуации обоснованность этой суммы проверить невозможно и затягивание перехода на е-билет кое-кому выгодно.

24 июня 2021 года Киевсовет согласовал внесение изменений в городскую целевую программу «Забота. Навстречу киевлянам» на 2019-2021 годы (проект решения Киевсовета от 04.06.2021 года № [8/231-1932](#)). За такое решение проголосовало 67 народных избранников.

Изменения в эту программу изначально были представлены как технические, не требующие особого обсуждения. Тем не менее, ряд депутатов настояли на докладе по проекту.

Оказалось, что поправки в программу «Забота. Навстречу киевлянам» на 2019-2021 года предполагают, в частности, очередной перенос на полгода срока перехода на электронный билет. Соответственно, учащимся средних общеобразовательных учебных заведений и другим льготникам разрешили до 31 декабря 2021 года бесплатно ездить в общественном транспорте, пользуясь обычными удостоверениями.

Количество таких льготников-киевлян, без учета школьников, по словам **директора Департамента соцполитики КГГА Руслана Свитлого**, на сегодня составляет 776 203 человек. Предложение продлить им на полгода бесплатный проезд в транспорте на основании удостоверений, как пояснил Руслан Свитлый, внес возглавляемый им департамент по инициативе Департамента транспортной инфраструктуры КГГА и Департамента информационно-коммуникационных технологий КГГА. Дескать, это нужно, потому что в Киеве пока «нет электронного билета».

Также данным решением Киевсовета столичные депутаты запланировали для КП «Киевпаstrанс» и КП «Киевский метрополитен» дополнительно выделить в 2021 году 200 млн бюджетных гривен для компенсации за бесплатный провоз льготников. Необходимость выделения этих средств Свитлый пояснил кратко – «из-за подорожания транспорта».

Что имелось ввиду стало более-менее понятно из пояснительной записки к проекту описанного выше проекта решения. Там сказано, что дополнительную потребность в 200 млн гривен КП «Киевпаstrанс» и КП

«Киевский метрополитен» каким-то образом определили самостоятельно. В частности, она была рассчитана для выполнения протокола поручений от 22 марта 2021 года № 21 (9978), утвержденного первым зампрединателем КГГА Николаем Поворозником. В этом протоколе указано, что в ходе совещания по обсуждению оперативных вопросов было принято решение обеспечить своевременную подготовку и согласование проектов необходимых документов и проведение соответствующих процедур по введению с 1 июля 2021 года экономически обоснованных тарифов на перевозку пассажиров городским транспортом.

Ряд столичных депутатов были возмущены очередным объективно ничем не обоснованным выделением средств на компенсации для КП «Киевпастранс» и КП «Киевский метрополитен» за перевозку льготников. Некоторые даже потребовали дать соответствующие протокольные поручения, чтобы чиновники КГГА рассказали, что в столице делают для автоматизации учета провоза муниципальным транспортом льготников.

Уполномоченный представитель фракции ОПЗЖ Михаил Наконечный запросил от чиновников КГГА информацию о внедрении в Киеве электронного билета и о том, на основании каких документов осуществляется компенсация транспортным предприятиям за провоз льготников. А **глава комиссии Киевсовета по вопросам образования и науки, семьи, молодежи и спорта Вадим Васильчук** (фракция «Голос») попросил их отчитаться о сроках внедрения электронного билета для школьников и предоставить информацию, сколько средств компенсируют из бюджета транспортникам за провоз именно учеников школ.

Электронный билет в Киеве вводится как составная часть Автоматизированной системы учета оплаты проезда в пассажирском транспорте или АСОП. Эта система предполагает переход при помощи е-билета на безналичную оплату проезда и автоматическую регистрацию перевезенных льготников во всех видах городского транспорта столицы. После полноценного внедрения АСОП ожидается, что учет всех категорий пассажиров будет вестись автоматически. А значит, можно будет четко определить не только доход от перевозки, но и размер компенсации за перевозку льготников, которую нужно выплачивать КП «Киевский метрополитен» и КП «Киевпастранс» из городского бюджета.

Запустить АСОП киевские власти обещали еще в конце 2016 – начале 2017 года. Но впоследствии эти сроки неоднократно переносили. Только 22 октября 2018 года КГГА распоряжением № 1887 утвердила порядок функционирования АСОП. После этого, 30 октября 2018 года, АСОП была **введена** в исследовательскую эксплуатацию. Тестирование электронного билета **началось** 1 ноября 2018 года. С этого времени и до введения АСОП в промышленную эксплуатацию услугами муниципального транспорта в Киеве можно воспользоваться как с помощью электронного билета, так и других документов, в том числе, соответствующего удостоверения.

В февраля 2019 года столичные депутаты утвердили Правила пользования городским наземным пассажирским транспортом Киева (решение Киевсовета от 28.02.2019 года № [164/6820](#)). Согласно этим правилам, для оплаты проезда в транспорте вводится электронный билет, которым могут быть транспортная, банковская и социальная карточки, QR-код, ученический или студенческий билет, электронное портативное средство с установленным программным приложением АСОП. Также там сказано, что для проезда по е-билету его нужно зарегистрировать в АСОП, т.е. поднести носитель е-билета к транспортному терминалу (валидатору). Как пассажиру оплатить за проезд в случае неисправности считывающего устройства или е-билета, в документе не учли. А ведь в ходе тестирования система валидации в общественном транспорте Киева не раз [давала](#) сбои.

В марте 2020 года в КГГА заявили о [завершении](#) тестирования электронного билета. [Переход](#) на е-билет во всех видах коммунального транспорта анонсировали с 1 апреля 2020 года. Но полноценно безналичный расчет в общественном транспорте столицы так и не заработал – для проезда наравне с е-билетом продолжили использовать и другие виды проездных документов.

В июне 2020 года столичные власти [распорядились](#) ввести АСОП и электронный билет в промышленную эксплуатацию с 1 января 2021 года. Дескать, чтобы правительство успело решить вопрос по перевозке пассажиров льготных категорий, которые не являются киевлянами.

В сентябре 2020 года бывший директор КП «Главный информационно-вычислительный центр» (КП «ГИВЦ») [Виталий Козубский](#) в интервью [KV](#) заявил, что для промышленной эксплуатации электронного билета не хватает решения нескольких задач: выдачи электронных билетов киевским школьникам, определения компенсации за проезд в общественном транспорте столицы иногородним льготникам и установки валидаторов во все маршрутки.

Решить эти задачи столичное руководство, видимо, не смогло, потому что в конце 2020 года [внедрение](#) в промышленную эксплуатацию АСОП и электронного билета опять отложили до 1 июля 2021 года.

По [данным](#) КГГА, в 2019 в АСОП было зарегистрировано 112 млн 241 тыс. 814 перевозок:

- льготных – 89 454 388 штук (35 011 360 штук или 39 % – КП «Киевский метрополитен» и 54 443 028 штук или 61 % – КП «Киевпастранс»);

- платных – 22 787 426 штук (14 508 399 штук или 64 % – КП «Киевский метрополитен» и 82 79 027 штук или 36 % – КП «Киевпастранс»).

В 2020 году в АСОП было зарегистрировано уже 235 млн 356 тыс. 782 перевозок:

- льготных – 98 631 180 штук (43 744 220 штук 44 % – КП «Киевский метрополитен» и 54 886 960 штук или 56 % – КП «Киевпастранс»);

- платных 136 725 602 штук (108 410 170 штук 79 % – КП «Киевский метрополитен» и 28 315 432 штук или 21 % – КП «Киевпастранс»).

При этом компенсация из столичного бюджета за перевозку льготников в 2019 году суммарно составила 1,7 млрд гривен (КП «Киевский метрополитен» – 780,75 млн гривен, КП «Киевпастранс» – 925,42 млн гривен), в 2020 году – 1,44 млрд гривен (КП «Киевский метрополитен» – 364,6 млн гривен, КП «Киевпастранс» – 1,079 млрд гривен).

Если допустить, что из бюджета за каждый проезд льготного пассажира платят по 8 гривен, то в 2019 году столичные транспортники получили компенсацию за 213,27 млн «льготных» перевозок (в 2,38 раза больше, чем зарегистрировано в АСОП), а в 2020 году – за 180,46 млн таких перевозок (в 1,82 раз больше, чем зарегистрировано в АСОП).

Таким образом, затягивание с внедрением в промышленную эксплуатацию АСОП и электронного билета, в первую очередь, выгодно руководству КП «Киевпастранс», КП «Киевский метрополитен» и курирующим эти предприятия чиновникам из КГГА. Ведь это позволяет им определять количество перевезенный льготников как расчетный показатель: на основании коэффициента соотношения количества бесплатно перевезенных к количеству платных пассажиров. В частности, в пояснительной записке к финплану «Киевпастранса» на 2021 год отмечалось, что для расчета количества льготных перевозок был «применен коэффициент 1,88, определенный по результатам обследования пассажиропотоков на маршрутах общего пользования в обычном режиме движения». Проверить соответствие такого расчета объему фактически предоставленных льготникам транспортных услуг без полноценной работы АСОП невозможно.

Это значит, что депутатам столичного горсовета придется и дальше верить чиновникам КГГА на слово о количестве перевезенных льготников и необходимых суммах компенсаций из бюджета. А значит, пусть и со скандалами, но выделять запрашиваемые суммы.

Подобное имело место в конце 2018 года. Тогда в Киевсовете со скандалом согласовали сумму компенсации расходов КП «Киевский метрополитен» и КП «Киевпастранс» на перевозку пассажиров-льготников. Департамент социальной политики КГГА тогда запросил на это 302 млн гривен, не подкрепив какими-либо расчетами. В ответ на тот момент директора упомянутого департамента Юрия Крикунова обвинили в чрезмерном завышении суммы ради обогащения себя и своих коллег. Даже предлагали отстранить его от должности за коррупцию, провести в отношении него служебное расследование и «отправить жить в тюрьму». Но в итоге средства все же были выделены.

Департаментом социальной политики КГГА с 24 сентября 2019 года руководит Руслан Свитлый. Деятельность этого департамента входит в сферу ответственности заместителя председателя КГГА Марины Хонды.

С 17 июля 2014 года КП «Киевский метрополитен» возглавляет Виктор Брагинский. КП «Киевпастранс» с 31 августа 2016 года руководит Дмитрий Левченко. Оба предприятия подчинены Департаменту транспортной инфраструктуры КГГА, обязанности директора которого с 6 апреля 2021 года исполняет первый замруководителя этой структуры Иван Шпилевой. Деятельность этого департамента курирует замглавы КГГА Александр Густелев.

Департамент информационно-коммуникационных технологий КГГА с 9 июня 2020 года временно возглавляет главный специалист по вопросам персонала этого департамента Анна Лысык. Направляет и контролирует деятельность этого департамента зампредседателя КГГА по вопросам осуществления самоуправленческих полномочий Петр Оленич (*Настя Недашковская Общественному транспорту Киева разрешили работать без электронного билета минимум до конца 2021 года // <https://kievvlst.com.ua/text/obshhestvennomu-transportu-kieva-razreshili-rabotat-bez-e-lektronnogo-bileta-minimum-do-kontsa-2021-goda>. – 2021. – 29.06*).

Концепцію розвитку цифрових компетентностей жителів Мукачівської міської територіальної громади затвердили на сесії міської ради. Мета – досягти 100 % цифрової грамотності населення за 5 років.

Концепцію розроблено з метою більш зрозумілого, безпечного та доступного для кожного жителя використання державних і міських електронних сервісів, сприяння в ефективному управлінні громадою, особистого розвитку жителів Мукачівської міської територіальної громади в цифровому суспільстві.

У межах реалізації концепції планують:

- організувати безкоштовний міський курс базового рівня цифрової грамотності
- відкрити точки доступу до набуття цифрових компетентностей
- створити та розвивати екосистему цифрової освіти в міській територіальній громаді
- залучити всі виконавчі органи Мукачівської міської ради, підприємства,
- установи, організації комунальної форми власності до впровадження Концепції
- запровадити принцип безпаперовості в роботі органів місцевого самоврядування шляхом розвитку цифрових компетентностей у посадових осіб (*У Мукачеві затвердили Концепцію розвитку цифрових компетентностей // <https://thedigital.gov.ua/news/u-mukachevi-zatverdili-kontseptsiyu-rozvitku-tsifrovikh-kompetentnostey>. – 2021. – 29.06*).

Черкаси стали одним із перших міст України, в якому пасажирів можуть відстежувати рух усього громадського транспорту онлайн.

Трекери встановлено не лише в муніципальних тролейбусах, а й у маршрутках, власниками яких є приватні перевізники. Це перші результати цифрової трансформації в місті.

Транспортна реформа в місті реалізується міською радою та командою цифрової трансформації у співпраці з Міністерством цифрової трансформації, проектним офісом Digital Cherkasy та партнерами.

Для відстеження руху громадського транспорту в режимі реального часу необхідно завантажити і скористатися одним із мобільних застосунків:

✓ Дозор: <https://city.dozor.tech/ua/cherkasy/city>

✓ Mapamagic: <https://mapamagic.com>

Таке цифрове рішення дасть змогу місцевій владі аналізувати пасажиропотік, краще організувати міські маршрути і зробити їх більш зручними для жителів міста. Це перший крок у реалізації транспортної реформи. У планах – створення зручних форм оплати для пасажирів (*Відтепер у Черкасах можна відстежувати рух усього громадського транспорту онлайн // <https://thedigital.gov.ua/news/vidteper-u-cherkasakh-mozhna-vidstezhuvati-rukh-usogo-gromadskogo-transportu-onlayn>. – 2021. – 23.06*).

Стартував проєкт із цифровізації міста Черкаси та Черкаської області – Digital Cherkasy. За підтримки Міністерства цифрової трансформації України місто та область об'єднуються для швидкої та ефективної цифрової трансформації та виступають єдиною командою, яка займатиметься цифровізацією публічних послуг, а також реалізацією проєктів у сферах освіти, екології, економіки, інфраструктури, медицини, туризму, відкритих даних і безбар'єрності.

Яка візія проєкту?

Черкащина – серед лідерів у розвитку цифрової економіки.

Над чим працюватиме команда Digital Cherkasy?

Створення сучасного та безпечного регіону через:

- розвиток ІТ-інфраструктури підприємств і регіону в цілому
- уніфікацію сайтів і створення мобільних застосунків
- автоматизацію роботи місцевих органів влади
- створення умов для доступного та комфортного отримання послуг за допомогою ІТ-технологій
- використання відеосистем і штучного інтелекту
- аналіз big data для більш ефективного управління процесами.

У найближчих планах – відкриття соціального коворкінгу та робочих місць для дистанційної роботи Digital Cherkasy, аудит цифрової трансформації міста та області, а також розробка й ухвалення стратегії цифрової трансформації міста та області.

Крім того, створюється лендинг проекту і вже створені профілі проекту в соціальних мережах, де можна стежити за прогресом у реалізації цифрових ініціатив:

[Facebook](#)

[Instagram](#)

[Telegram](#)

Михайло Федоров, Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації: «Цифрова держава – це про рівні можливості для всіх українців – як жителів великих мегаполісів, так і маленьких селищ. Я сам народився і виріс у містечку Василівка Запорізької області. Тому добре знаю, як важливо регіонам мати доступ до технологій. Адже цифровізація відкриває нові можливості для розвитку, роботи, бізнесу – ви можете навчатися онлайн, працювати на міжнародну компанію або спілкуватися з друзями з інших країн».

Валерія Іонан, заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції: «Черкащина – моя мала батьківщина. Я тут народилася та ходила до школи. Тому це регіон, який назавжди в моєму серці. І я зроблю все для того, щоб допомогти місцевій владі, місцевому бізнесу та місцевим мешканцям здійснити цифровий прорив. Час робити радикальні зміни!».

Вадим Бортник, директор департаменту Міністерства цифрової трансформації з питань регіонального розвитку: «Цифровізація регіонів – важлива складова трансформації України. І Черкащина має потенціал стати лідером у цих процесах. Завдяки цифровій трансформації розумними стають управління транспортом, безпекою, екологією, житлово-комунальним господарством, електронна взаємодія з місцевими органами влади. Долучайтесь до змін!»

Анатолій Бондаренко, міський голова Черкас: «Вся Україна рухається в напрямку цифровізації, і Черкаси не мають пасти задніх. Жителі міста повинні мати можливість користуватися інструментами цифрової демократії та іншими зручними електронними сервісами. Ми працюємо над тим, щоб Черкаси увійшли до трійки найкомфортніших міст України!».

Сергій Тищенко, перший заступник міського голови Черкас: «Черкаси мають все, щоб стати одним із найбільших туристичних центрів України – цей великий потенціал покладає на нас велику відповідальність: всі проекти повинні бути перспективними, прибутковими, довговічними».

Олександр Скічко, голова Черкаської ОДА: «Ми керуємось чіткими принципами: залучення мешканців до теми цифрової трансформації, безперервний розвиток області як приклад для інших регіонів і навіть світу, все, що не онлайн, має бути онлайн, ефективність всіх процесів і електронний документообіг. Цілеспрямовано будуємо Черкащину в смартфоні!».

Павло Валенчук, СДТО мерії міста Черкаси: «Вміння бачити потенціал там, де інші бачать проблему, або не бачать нічого, – це одна з

ознак успішних лідерів. І я радий бути частиною команди, яка об'єднує саме таких людей»

Сергій Свєрчков, СДТО Черкаської ОДА: «Можливості сучасних цифрових технологій – це один з інструментів підвищення якості життя населення та соціально-економічного зростання країни. Це доведено світовим досвідом».

Віктор Євпак, громадський і політичний діяч: «Справжня цифрова трансформація – це єдиний дієвий спосіб прямої демократії та боротьби з корупцією. Ми хочемо зробити життя кожного черкасця кращим».

Ярослав Швидкий, керівник проєкту Digital Cherkasy: «Цифрова трансформація – це не тільки ІТ! Нова індустрія потребує об'єднання спеціалістів майже зі всіх сфер нашого життя! Ми сподіваємось на успішну командну роботу і віримо в високий професіональний рівень мешканців Черкащини!» *(Стартував проєкт із цифровізації Черкащини – Digital Cherkasy // <https://thedigital.gov.ua/news/startuvav-proekt-iz-tsifrovizatsii-cherkashchiny-digital-cherkasy>. – 2021. – 22.06).*

Ефективність взаємодії місцевої влади з громадськістю залежить від інформаційної відкритості та забезпечення електронними ресурсами різних форм участі громадян у прийнятті управлінських рішень. Це означає, що влада, яка націлена на забезпечення реальної участі громади у вирішенні питань місцевого значення, не лише інформує жителів про свою діяльність та наміри щодо прийняття рішень і можливості впливу на них, але й створює необхідні платформи для різних форм громадської участі.

Аналітичний центр «Обсерваторія демократії» дослідив рівень інформаційної відкритості та сервісного забезпечення взаємодії влади з громадськістю у міських громадах Харківської області.

Що означає інформаційна відкритість та сервісне забезпечення

Інформаційна відкритість означає, що інформація про нормативну базу для громадської участі у місцевому самоврядуванні, про процес прийняття рішень, про процедури і результати громадської участі у прийнятті рішень легкодоступна, систематизована і прозора, вчасно публікується на офіційних сайтах громад.

Сервісне забезпечення – це наявність відповідних електронних сервісів як для комунікації місцевої влади з громадськістю, так і для різних форм громадської участі у процесі прийняття рішень місцевого значення. Їх перелік широкий: від тих, що забезпечують інформованість громадян (е-сервіси для запитів на інформацію, звернень), озвучення інтересів і проблем (е-сервіси для петицій, громадських ініціатив) – до платформ для проведення громадських слухань, консультацій, для роботи консультаційних рад, форумів, спільних робочих груп та комісій, до яких входять представники влади та громадськості. Ці сервіси розміщуються на офіційних сайтах громад.

Рівні інформаційної відкритості взаємодії місцевої влади з громадськістю та його сервісного забезпечення визначаємо на підставі нашого попереднього аналізу нормативно-правової бази забезпечення громадської участі в управлінні громадою.

Найвищим рівнем інформаційної відкритості та сервісного забезпечення громадської участі вважаємо той, коли на офіційних сайтах громад усі форми участі, унормовані законодавством, забезпечуються відповідними сервісами, і про ці форми доступна вся необхідна громадянину інформація. Має бути повністю представлена нормативно-правова база щодо громадської участі (в тому числі – акти, розроблені органами місцевого самоврядування). А також – розміщені плани заходів із залучення громадськості (консультацій, громадських слухань, обговорень тощо), і окремо – звіти про врахування їх результатів при прийнятті рішень місцевою владою.

Компактність розміщення інформації і сервісів та їх легка доступність також важливі: у головному меню офіційного сайту має міститися розділ «Робота з громадськістю» (чи подібний за змістом розділ, назва якого вказує на те, що він стосується участі громадськості). Саме у ньому розміщується інформація, нормативна база та сервіси щодо громадської участі. Інформація розділу повністю відповідає критеріям повноти, легкодоступності, актуальності та вказує на складові партнерства й наявність реальних механізмів впливу громадськості на рішення влади.

Високим рівнем відкритості та сервісного забезпечення характеризуємо ті громади, на сайтах яких представлено інформацію та сервіси щодо консультативних форм громадської участі, які найбільш важливі в розрізі залучення громадськості до управління. Інформація про участь громадськості доступна і відкрита. Є сервіси для звернень, запитів, петицій, консультацій, обговорень тощо. Є розділ «Робота з громадськістю», і у ньому міститься інформація про нормативну базу взаємодії місцевої влади з громадськістю, а також про форми взаємодії, які реально практикуються у даній громаді. Є наочні свідчення постійної комунікації між місцевою владою і громадськістю.

Середній рівень представляють громади, на сайтах яких є інформація про залучення громадськості до управління, але вона недостатньо систематизована і охоплює лише окремі форми участі. Висвітлюються деякі заходи з комунікації органів самоврядування з громадськістю, опубліковані окремі нормативно-правові акти. Присутні сервіси, що забезпечують ті чи інші можливості для комунікації (в основному, це – звернення, запити та петиції), але вони більшою мірою наповнені контентом.

Низькому рівню відповідають сайти громад тоді, коли інформація про громадську участь розміщується епізодично або взагалі відсутня. Нормативна база представлена частково або її немає. Є лише окремі сервіси, і вони не наповнені контентом (або дуже бідні на контент). Розділи про

взаємодію з громадськістю відсутні або не містять інформації. До цієї групи відносимо й варіант, коли громада не має сайту.

Розподіл міських громад за рівнями

Проведений аналіз показав, що найвищого рівня інформаційної відкритості та сервісного забезпечення громадської участі не має жодна міська громада Харківської області.

Громади високого рівня відкритості та сервісу громадської участі

На офіційному сайті Мереф'янської громади є розділи «Робота з громадськістю», «Молодіжна рада Мереф'янської громади», «Органи самоорганізації населення», «Комунікаційна стратегія Мереф'янської громади». У розділі «Робота з громадськістю» представлені положення Мереф'янської міської територіальної громади, які регламентують участь жителів у вирішенні питань розвитку громади. Варто відмітити, що вони охоплюють досить широкий перелік форм участі і засобів комунікації з місцевою владою.

Регламентується участь громадськості в управлінні місцевим бюджетом, що важливо з точки зору визначення пріоритетності проблем громади та розпоряджання її коштами. Також окремими положеннями визначаються процедури громадських слухань, загальних зборів, консультацій з громадськістю, подання петицій та висловлення ініціатив. Передбачена процедура громадської експертизи діяльності виконавчих органів Мереф'янської міської ради. У громаді функціонує молодіжна рада. Нормативні документи, відомості про її склад та інформативні матеріали про діяльність розміщені у відповідному розділі сайту. Інформація про органи самоорганізації населення з контактами та інформацією про їх територіальну належність також представлена у відповідному тематичному розділі. Однак,

плани заходів роботи з громадськістю та звіти про врахування результатів громадської участі при прийнятті управлінських рішень – відсутні.

На сайті Первомайської громади є кілька розділів, що стосуються взаємодії влади та громадськості. Основна частина інформації міститься у розділі «Громадянам». У підрозділі «Консультації з громадськістю» є «Положення про громадські слухання в місті Первомайський», реєстр громадських слухань та обговорень, інформація про їх результати. Однак інформація в реєстрі не оновлювалась з лютого 2020 року: останнє оголошення про проведення громадських слухань у підрозділі «Оголошення» датується 16.02.2020 р.

Також є підрозділ «Звернення громадян», сервіси для електронних звернень та подання петицій. Можна ознайомитись із довідками про підсумки роботи із зверненнями, в тому числі й за 2020 рік.

Громади середнього рівня

На головній сторінці сайту Харківської міської ради відсутній тематичний розділ, присвячений роботі з громадськістю. Окремого розділу, назва якого вказувала б на нормативну базу взаємодії влади і громади, також немає. У розділі «Документи» є підрозділ «Громадські слухання», але остання публікація у ньому датується 29.12.2018 р.

У боковому меню розміщені окремі сервіси: «Подати петицію», «Громадське обговорення у формі електронної консультації» та «Електронне місто», що включає кілька підрозділів. У першому інформація про подані петиції оновлюється доволі оперативно. На відміну від громадських обговорень у формі електронних консультацій. Згідно наявної інформації, остання консультація проводилася з 19 листопада по 18 грудня 2019 року з питання «Присвоєння імені Маршала Жукова шляхом перейменування проспекту Петра Григоренка в місті Харкові».

Сервіс «Електронне місто» включає підрозділ «Електронне самоврядування у місті Харкові». Однак зміст цього підрозділу вказує на підміну понять, і, відповідно, змісту «самоврядування» та «урядування». Термін «самоврядування» зустрічається лише у назві підрозділу та у формулюванні підзаголовку «Завдання електронного самоврядування» вже в тексті розділу. В усіх інших випадках застосовується «електронне урядування». Серед завдань е-самоврядування зазначаються висвітлення діяльності органів влади, інформування щодо запланованих дій влади, забезпечення надання адміністративних е-послуг тощо. Однак не планується створення платформ для постійних консультацій і діалогу з громадськістю, роботи спільних комітетів з представників влади й громадськості, інших е-сервісів, які вказували б на «самоврядування». Аналіз змісту завдань вказує на те, що цей підрозділ сформований для надання інформації та е-послуг, але не для реального залучення громадськості до процесу прийняття рішень міською владою.

Отже, інформація на сайті показує, що питання взаємодії з громадою поки не перебувають в числі пріоритетних для харківської міської влади.

Надання інформації є неповним, а консультування не застосовується в якості систематичної практики. Про діалог і активне залучення взагалі не йдеться. В той же час, значно більша увага приділяється розширенню сфери е-послуг.

Деяка інформація про комунікацію та взаємодію з громадою розміщена у кількох загальних розділах на сайті Люботинської міської ради. Зокрема, у розділі «Діяльність» є підрозділ «Звернення громадян», де можна направити електронне звернення та отримати довідки про стан роботи зі зверненнями громадян (поки лише за 2019 та 2020 роки). Зайшовши у відповідне меню, громадяни можуть подати чи підписати електронну петицію, дізнатись про результати розгляду попередніх. У підрозділі «Органи самоорганізації населення» є посилання на відповідну нормативну базу та інформація про наявні ОСН та їх діяльність. Розділ меню «Інформація для населення» містить підрозділ «Публічне обговорення» з інформацією про питання та звіти, винесені для ознайомлення й громадського обговорення.

Водночас, у розділі «Документи» відсутній тематичний підрозділ із нормативними актами, що регулюють взаємодію громади із місцевою владою. З 2019 року працює Молодіжна рада, діяльність якої регламентується відповідним положенням.

На оновленому сайті Валківської міської ради є два спеціалізовані розділи – «Звернення громадян» та «Громадські слухання». У першому розміщене посилання на Закон України «Про звернення громадян». Власні нормативні документи, які б регламентували комунікацію влади та громади – відсутні. У розділі «Громадські слухання» повідомлень про процедури розгляду та врахування пропозицій громадськості на 2021 рік поки не розміщено. За два попередні роки є лише 4 повідомлення. Крім того, у підрозділі «Місцеві ініціативи» розділу «Проекти розвитку громади» розміщено «Положення про місцеві ініціативи у місті Валки» та додаток до нього, розписаний алгоритм подання та розгляду місцевих ініціатив. Також є інформація для громадськості про реалізацію ініціатив.

На сайті Чугуївської громади інформація щодо взаємодії місцевої влади з громадськістю не систематизована в одному розділі. У вертикальному меню сайту є розділи, зміст яких дозволяє визначити деякі напрямки і характер комунікації влади з громадою. Так, у розділі «Електронні консультації з громадськістю» опубліковано інформацію про програми і питання, що виносяться на обговорення громади та про його результати. Зокрема, у квітні-травні 2021 року відбулися консультації з питань податків та зборів на території Чугуївської ОТГ. Інформації про врахування результатів консультацій поки немає.

Також є розділ для електронних петицій, у якому можна як подати і підписати петицію, так і ознайомитися із інформацією про петиції, що перебувають на розгляді. У розділі «Інформація для населення» розміщена інформація про публічні обговорення. Однак, вона не оновлювалася із серпня 2018 року. У розділі «Документи» відсутній тематичний підрозділ, у якому

були б зібрані законодавчі акти та нормативні акти місцевої влади щодо взаємодії з громадськістю.

Пошук інформації про роботу із громадськістю на сайті Куп'янської громади потребує проходження певних лабіринтів. У розділі «Міська влада» є підрозділ «Громадська рада», у якому розміщені нормативні документи щодо її складу та роботи. Однак, інформація у інших підрозділах свідчить, що після 2016 року громадська рада фактично не функціонує.

У підрозділі «Звернення громадян» розділу «Діяльність» надані пояснення щодо подання звернень та петицій на відповідних сервісах. Також за стандартним алгоритмом можна подати чи підтримати електронну петицію, отримати інформацію про інші петиції та результати їх розгляду. Питань комунікації і взаємодії стосується підрозділ «Консультації з громадськістю» розділу «Інформація». Тут розміщені повідомлення та звіти про проведення електронних консультацій щодо кількох проектів. У розділі «Документи» відсутній підрозділ, у якому були б розміщені посилання на нормативні акти, що регулюють взаємодію влади з громадою.

Інформація про роботу з громадськістю у Зміївській громаді – фрагментарна. У розділі «Документи» є підрозділи «Громадські обговорення» та «Аналітичні довідки про стан розгляду звернень громадян». У першому містяться повідомлення про громадські обговорення, у другому – інформація про стан розгляду звернень громадян, що подаються, в тому числі, через сервіс «Електронне листування». Також, через відповідний сервіс, громадяни можуть подати електронні петиції, ознайомитись із їх переліком та інформацією щодо їхнього розгляду.

Головне та бокове меню сайту Красноградської громади не вказують на активну взаємодію влади з громадськістю. Є можливість подати електронне звернення й петицію та інформація про попередні петиції і результати їх розгляду. В окремому розділі – досить детальний звіт міського голови перед територіальною громадою міста, поки лише за 2019 рік. У розділі «Документи» можна ознайомитись із протоколами громадських слухань. Однак, в ньому – поки єдиний протокол, який датується 30 травня 2018 року.

Громади низького рівня відкритості та сервісу громадської участі

В боковому меню сайту Лозівської громади є лише розділ «Консультації з громадськістю», який включає 3 підрозділи. У підрозділі «Нормативно-правова база» міститься посилання на Постанову Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». А консультації з громадськістю досі відбуваються згідно рішення Лозівської міської ради від 25 березня 2014 р., відповідно до орієнтовного плану на цей рік. Інформаційне повідомлення про проведення громадських обговорень у відповідному підрозділі датується 08.05.2014 р., а оновлення – 20.08.2017 р.

Аналогічна ситуація і в підрозділі «Звіти про результати консультацій з громадськістю»: «свіжих» документів тут немає.

На веб-сайті Дергачівської міської ради відсутній окремий розділ, у якому висвітлюється робота з громадськістю. Наявні розділи також не містять відповідних підрозділів. У розділі «Документи» ані за типами документів, ані за темами не вдається знайти нормативних актів, які регламентують взаємодію місцевої влади з громадськістю. Є розділ «Звернення», де можна скористатись відповідним сервісом для відправлення е-звернення. А у розділі «Опитування» розміщено лише одне – щодо «Плану розвитку Дергачівської міської ради на 2021-2026 роки»: щодо нього влада пропонує громадянам надсилати пропозиції щодо розвитку міської ради.

Влада Південної міської громади нещодавно створила офіційний веб-сайт. У його боковому меню є розділ «Робота з громадськістю». Однак поки він не наповнений й містить лише підрозділ «Електронні петиції», теж порожній. Щоправда, сам сервіс «Електронні петиції» на сайті є, він винесений безпосередньо вниз бокового меню. Ще у боковому меню сайту присутній розділ «Органи самоорганізації населення», який теж поки не наповнений й містить лише один підрозділ. Цей підрозділ під назвою «ОСББ» поки заповнений лише таблицею з інформацією про п'ять ОСББ, що діють на території громади.

Інформація на сайті Балаклійської громади свідчить про епізодичний характер комунікації і взаємодії влади з громадськістю. Відсутні спеціальні розділи чи підрозділи, посилання на нормативну базу. Громадянам надається лише можливість відправити електронне звернення.

Подібна ситуація й у Богодухівській громаді. Судячи з інформації, розміщеної на офіційному сайті, єдиними засобами участі мешканців громади у місцевому самоврядуванні є електронні петиції. У розділі «Офіційні документи» пошук за типами документів не приводить до нормативних актів, згрупованих за напрямком взаємодії з громадськістю.

Назви розділів сайту Ізюмської громади не вказують на пріоритетність взаємодії місцевої влади з громадськістю. Спеціалізований розділ у головному меню відсутній. У розділі «Публічна інформація» є підрозділ «Звернення громадян». У ньому – статистичні дані про засоби і кількість звернень з різних питань. Довідки про роботу зі зверненнями після 1-го півріччя 2018 року не оприлюднювались.

Ще більшим інформаційним мінімалізмом відзначається Вовчанська міська рада. Розділ меню для інформації про роботу із громадськістю відсутній. У розділі вертикального меню «Нормативно-правова база» є посилання лише на Закон «Про місцеве самоврядування в Україні».

На сайті Барвінківської міської громади розділу «Робота з громадськістю» чи аналогічного за змістом – немає. Відвідування розділів «Положення», «Рішення Барвінківської міської ради» та інших (у яких

теоретично могли б міститися документи щодо роботи з громадськістю) також не дає позитивного результату.

Висновки та рекомендації

Дослідження показує, що в міських громадах Харківської області навіть ті форми громадської участі, які регламентуються законами України та нормативними актами центральних органів влади, практикуються частково і не регулярно. З усіх форм участі громадськості найчастіше мають місце звернення громадян, петиції, функціонування органів самоорганізації населення. Вкрай рідко проводяться громадські слухання та консультації.

Інформація на сайтах громад, віднесених до низького рівня відкритості, вказує на фактичне ігнорування роботи з громадськістю. Відповідно, й інформаційна відкритість та електронні сервіси для взаємодії влади та мешканців громад практично відсутні.

Громади, що зайняли середню сходинку, окрім звернень і петицій, іноді практикують форми громадської участі консультативного характеру – громадські ініціативи, слухання, консультації. Однак проведення слухань і консультацій в багатьох громадах не оголошується завчасно. Місцева влада не звітує перед мешканцями щодо врахування результатів громадської участі при прийнятті управлінських рішень. Відповідно, таку участь можна оцінити як символічну, імітаційну. Інформація на сайтах мало відповідає критеріям структурованості, доступності, прозорості й актуальності.

Дві громади, де рівень інформаційної відкритості взаємодії влади з громадськістю визнаний високим, розпочали роботу над розробкою власної нормативної бази для громадської участі. Нормативні акти розміщуються у відкритому доступі. Органи місцевого самоврядування періодично практикують консультативні форми громадської участі та публікують звіти про їх результати. Однак не повідомляють про те, як ці результати вплинули на конкретні рішення влади.

Підвищення рівня інформаційної відкритості потребує, передусім, розширення переліку форм громадської участі, що практикуються в громадах, а також їх нормативної регламентації, створення е-сервісів для них та структурування інформації про взаємодію влади і громадськості на сайтах громад.

Доцільним є створення у головному меню сайтів громад розділу «Робота з громадськістю» (або з іншою подібною назвою, яка б чітко вказувала на його зміст). **У цьому розділі варто передбачити такі підрозділи:**

- «Нормативна база», у якому можна структурувати документи в наступному порядку: рекомендації, конвенції та кодекси ЄС, що стосуються громадської участі у місцевій політиці; закони України та постанови центральних органів влади; нормативні акти громади;

- «Інформація для громадськості». У цьому підрозділі можна розмістити всю публічну інформацію, окремі сервіси для запитів, звернень і петицій, а також їх статистику, відповіді органів самоврядування та звіти про результати розгляду;

• «Консультації з громадськістю» – підрозділ, у якому для кожного виду консультативних форм участі (опитувань, консультацій, громадських слухань, роботи постійних консультативних громадських органів тощо) передбачаються: а) свої е-сервіси; б) розміщення планів консультативних заходів; в) розміщення звітів про результати консультативної участі; г) інформація про врахування результатів консультативної участі при прийнятті рішень місцевою владою;

• «Робочі групи/комісії». Створення цього підрозділу має сенс, якщо органи місцевого самоврядування планують вийти на найвищий рівень взаємодії з громадськістю – активного партнерства. Тоді у нормативних актах громади слід регламентувати створення і діяльність спільних робочих груп/комісій із представників місцевої влади й громадськості. Для забезпечення їх роботи створити відповідні е-сервіси. Для інформування громадськості про діяльність та її результати надавати інформацію про плани та графіки роботи, прийняті рішення та їх вплив на рішення органів місцевого самоврядування.

Врахування цих рекомендацій сприятиме як активізації взаємодії влади з громадськістю, так і забезпеченню жителів громад доступною, систематизованою та актуальною інформацією про можливості, процес та результати громадської участі в місцевому самоврядуванні.

Аналітичний центр «Обсерваторія демократії». Матеріал підготовлений в рамках проекту «Promoting Democratic Elections in Eastern Ukraine», який реалізується за фінансової підтримки Національного фонду на підтримку демократії (NED). Зміст публікації не обов'язково відображає точку зору NED і є предметом виключної відповідальності Аналітичного центру «Обсерваторія демократії» (*Інформаційна відкритість та сервісне забезпечення взаємодії влади з громадськістю у міських громадах Харківської області // <https://www.prostir.ua/?news=informatsijna-vidkryist-ta-servisne-zabezpechennya-vzajemodiji-vlady-z-hromadskisty-u-miskyh-hromadah-harkivskoj-oblasti>. – 2021. – 14.06).*

Цифровізація міст – один із пріоритетів Мінцифри. Менше черг та спілкування з чиновниками та дедалі більше ефективних інструментів, які полегшують життя кожного українця.

Ухвалення концепції Smart City – ще один крок на шляху до побудови найзручнішої країни. Нещодавно таку концепцію затвердила [Броварська міська рада](#).

У межах концепту Smart City заплановано розвиток у декількох сферах – технології для керування містом, розвиток інфраструктури, підвищення якості життя мешканців міста та їхнє активне залучення до ухвалення рішень у Броварах.

Серед пріоритетних напрямів:

Прозоре урядування – орієнтованість на жителів, бізнес, працівників, туристів та інших споживачів благ, доступність і відкритість для людей та

нових ідей, впровадження політики відкритих даних, проактивність у навчанні та розвитку громадян.

Громадська безпека – система відеоспостереження, встановлення тривожних кнопок, створення муніципальної варти, оперативна боротьба із проявами дезінформації тощо.

ІТ-інфраструктура – підвищений захист інформації, використання сертифікованих хмарних сервісів, постійне оновлення технічної бази та ПЗ, доступ до оптичного інтернету.

Екологія – системи техногенної безпеки на ключових об'єктах, екологічний моніторинг, сортування й перероблення сміття.

Транспорт – впровадження сучасного електротранспорту та е-квитка для оплати проїзду, мобільні системи відеоспостереження на зупинках та в громадському транспорті.

Система електронного документообігу – всі дані в електронній формі, автоматизація обробки документів із використанням КЕП.

Освіта – автоматизація навчального процесу, електронний журнал і щоденник, реєстр дітей та навчальних закладів громади, ефективна платформа для дистанційного навчання.

Медицина – полегшення доступу до медичних послуг, електронний документообіг, отримання через один мобільний застосунок всієї необхідної інформації про заклади.

Реалізація концепції «Smart City Бровари 2025» зробить держпослуги не тільки простими та доступними для місцевих мешканців, а й створить сприятливі умови для бізнесу, інновацій та залучення інвестицій у місто ***(Цифрова трансформація Броварів: затверджено концепцію Smart City до 2025 року // <https://www.kmu.gov.ua/news/cifrova-transformaciya-brovariv-zatverdzheno-koncepciyu-smart-city-do-2025-roku>. – 2021. – 03.06).***

Експертний погляд

Роман Хімч, експерт ринку телекомунікацій:

17 червня петицію за відставку Татарова підписав «Джо Байден». Чи підписав він вирок цифровізації країни?

Система електронного голосування, яка виявилася скомпрометованою в результаті останніх подій, є елементом особливого роду національної інфраструктури. Мова йде про технічні системи і організаційні рішення, які покликані забезпечувати політичне життя в нашій країні.

Можливість використовувати свідомо нікчемні, фейкові персональні дані означає компрометацію самої ідеї повноцінного політичного життя в тій сфері, якою команда Зеленського займається з особливою охотою, а саме в цифровому середовищі. Це чи не найважливіший аспект нинішньої ситуації: компрометація інструментів політичного життя є проблемою політичною, а не технічною або адміністративною.

Обговорюваний скандал в черговий раз, вже гранично жорстко ставить питання про довіру до витівок, якими останні два роки фонтанує міністерство цифрової трансформації і оточення президента. Цифрова демократія, онлайн-голосування, онлайн-вибори – все це повисло в повітрі через нездатність міністерства забезпечити легітимність результатів навіть у найпростіших завданнях. Скомпрометоване на наших очах онлайн-голосування набагато простіше, ніж повноцінні онлайн-вибори.

Вкотре доводиться говорити про неспроможність Мінцифри і його керівництва в справі забезпечення належного функціонування електронних довірчих послуг та засобів віддаленої ідентифікації. Тим часом саме вони є фундаментом цифрової трансформації. Якщо ми не можемо довіряти механізмам, що посвідчує особу нашого контрагента, не можемо довіряти інформації про те, з ким ми взаємодіємо онлайн, стає неможливою будь-яка діяльність, що вимагає довіри і відповідальності сторін.

Начебто вузьке і приватне, але вкрай болюче питання – неспроможність Мінцифри як Центрального засвідчувального органу. Мова йде про орган виконавчої влади, який відповідає за належне функціонування так званої інфраструктури відкритих ключів (РКІ), яка забезпечує використовувани в Україні електронні цифрові підписи.

Скандал з «підписом Байдена» змушує згадати «Кейс Рябошапка» (у 2016 році стало відомо про факт створення підроблених ключів електронного підпису члена Національного агентства з питань запобігання корупції Руслана Рябошапка – НВ Бізнес). Наскільки можна судити, всі ті люди, які в 2016 році успішно і, головне, безкарно сфальсифікували цифровий підпис, займаючи посади у відповідних держструктурах, або залишилися на своїх місцях, або переповзли в Мінцифру. В цьому немає нічого дивного, оскільки за підсумками скандалу з ключами Руслана

Рябошапка ніхто не те, що не був покараний, але навіть не був названий. Держспецзв'язку просто відмовилося проводити розслідування.

Зазначу, що фальсифікація електронних підписів – не єдиний і далеко не найпоширеніший спосіб зловживання коштами підтримки довіри в цифровому середовищі. На першому місці – по-справжньому масова практика зловживання КЕП (кваліфікованим електронним підписом) нотаріусів та державних реєстраторів. На сьогодні кількість інцидентів такого роду вимірюється тисячами відомих випадків. Добрі громадяни даремно переживають про те, що сьогодні можна сфальсифікувати їхній голос, а завтра – права на квартиру. Права на квартиру успішно фальсифікуються за допомогою електронного підпису як мінімум з 2015 року.

Не можна не помітити, що те, що відбувається з електронними довірчими послугами, за великим рахунком, нічим не відрізняється від жаху, які відбувається з так званою платформою електронного здоров'я eHealth. Заявлена свого часу як спосіб радикально полегшити життя лікарям і пацієнтам, ця IT-система з моменту свого запуску в 2019 році генерує вражаючу кількість проблем.

Кілька тижнів тому eHealth-платформа в черговий раз «лягла», на цей раз на добу з гаком. Мало того, що весь цей час надання медичних послуг було вкрай утруднено. Зрештою, ручку і папір ніхто не відміняв. Найжахливіше в тому, що лікувальні установи не зможуть претендувати на оплату з бюджету за послуги, про які не змогли повідомити НСЗУ зважаючи на технічні проблем.

Ідеологи і творці eHealth-платформи просто не передбачили можливість того, що вона не буде справлятися з навантаженням. Як і у випадку з е-документами «Дії» або електронними довірчими послугами і ця велична конструкція виявилася побудована на піску.

Власне кажучи, проблеми і з платформою електронного здоров'я, і з електронними довірчими послугами, і з сервісом онлайн-петицій стали результатом характерного для наших реформаторів способу мислення. По суті мова йде про технократизм, щирі віру в те, що рішення багатоаспектних проблем, насамперед соціальних і політичних, лежить у площині технологічній. Українською особливістю такого мислення є ставка на прості дешеві технічні рішення і звичка ігнорувати всю відразу нормативну базу. Те, що раніше, позначалося словами «тяп-ляп», тепер описується як Scrum і Agile.

Ситуація навколо «підпису Байдена» є моментом істини для Мінцифри і президента Зеленського. Гранично наочно, зухвало скомпрометовано як раз той напрям, навколо якого було найбільше і піару (з одного боку), і критики професійного співтовариства (з іншого). Критика останніх виявилася небезпідставна. Вкотре є привід стверджувати, що Мінцифри схильна халтурити, ігнорувати регламенти, правила і норми, якщо вони заважають демонструвати грандіозні успіхи і фантастичні прориви (**Чому «підпис**

Байдена» може стати моментом істини для Мінцифри // <https://biz.nv.ua/ukr/experts/pidpis-baydena-v-peticiji-proti-tatarova-shcho-ce-znachit-dlya-mincifri-novini-ukrajini-50167806.html>. – 2021. – 25.06).

Тарас Дзьоба, заступник міністра аграрної політики:

Законопроект 2195, проголосований парламентом понад місяць тому, чекає на підпис президента. Без нього дворічні зусилля щодо впровадження земельної реформи та відкриття ринку сільськогосподарської землі можуть опинитися під загрозою.

На засіданні 18 травня Верховна Рада підтримала в другому читанні і в цілому законопроект 2195 – один з базових документів земельної реформи. Попри свою важку назву – Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітевзису) через електронні аукціони», яка мало що говорить громадськості, суть цього документа проста і зрозуміла: без нього неможливо забезпечити справедливі і прозорі умови формування ціни на земельні ділянки після відкриття ринку землі.

До архітектури земельного ринку громадськістю висувалося багато вимог. Більшість з них справедливі, деякі – суперечливі, але одна була базовою і найбільш пріоритетною – відсутність корупції і знищення самої її можливості в земельних питаннях. Така однастайність не дивна, оскільки органи земресурсів в Україні історично утримували сумнівне лідерство за масштабом корупційних зловживань.

Нищівний удар по такій корупції якраз завдає законопроект 2195, закриваючи саму можливість чиновників впливати на прийняття рішень щодо виділення землі і відповідно отримувати за це корупційну ренту. Документ закріплює, що оренда і продаж земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них здійснюється виключно на конкурсних засадах через електронний аукціон. Крім антикорупційного ефекту, впровадження обов'язкового механізму аукціонів осучаснює процес розпорядження державною та комунальною земельною власністю і робить його комфортним для інвесторів.

Передбачалося, що така практика вступить в силу через п'ять днів після запуску ринку землі, тобто 6 липня 2021 року, забезпечивши ринковій інфраструктурі прозорість, зручність і захист від корупції.

Це в теорії.

Але в Україні складні реформи рідко, а точніше – майже ніколи – не даються легко.

Без права на помилку

Не варто забувати в яких умовах проходив процес підготовки до ринку землі. Політичні опоненти вишукували будь-який привід, найменшу двозначність, щоб дискредитувати ідею реформи. Знаючи це, розробники

діяли в надзорських законодавчих рамках, перевіряючи і перепроверяючи кожен норму, домагаючись її юридичної однозначності і бездоганності.

Законопроект 2195 написаний за таким же принципом, повністю відповідаючи нормам Конституції, а в деяких своїх положеннях навіть посилюючи їх. Документ встановлює єдині вимоги до електронних земельних торгів, які є правилами придбання права на землю, як і вимагає Конституція України.

Будь-який інший підхід створює ризики оскарження закону в Конституційному суді на основі порушення статей 3 і 14 Конституції – немає ніяких сумнівів, що політики-популісти цієї можливістю не знехтують.

Проте зараз, фактично напередодні відкриття ринку землі почали звучати пропозиції скасувати такий уніфікований підхід і вивести з-під його дії випадки примусової реалізації земельних ділянок в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження», а також на випадки продажу майна боржника (банкрута) відповідно до Кодексу України з процедур банкрутства.

На практиці це означає, що окремим органом виконавчої влади буде монополізовано встановлення правил торгівлі такою землею своїм наказом, а також створені альтернативні правила земельних торгів, зокрема за зниженими цінами або непрозорими механізмами.

Також це означає, що на ринку буде діяти кілька електронних майданчиків з реалізації землі – майданчиків з різними правилами, ступенем захисту і доступом для громадського контролю. В умовах роботи мульти-майданчиків гарантувати уніфікованість проведення земельних торгів не представляється можливим.

Пропозиції розмити правила продажу землі є в кращому випадку непотрібною перестраховкою, а в гіршому – штучним приводом для саботажу земельної реформи.

Адже законопроект 2195 враховує всі особливості спеціалізованого законодавства, в тому числі в частині реалізації арештованого майна. Ці питання вирішуються відсиланням до закону «Про виконавче провадження» з урахуванням вимог Земельного кодексу. Будь-які дозауваження регулюються на рівні підзаконних актів, і це станеться як тільки 2195 стане офіційно Законом.

З урахуванням важливості параметра безпеки, земельні торги повинні проходити виключно в державній електронній системі. Системою, яка на сьогодні найкращим чином відповідає цьому завданню є «Прозорро.Продажі», яку адмініструє однойменне держпідприємство.

За більш ніж п'ять років роботи цей майданчик показав себе як прозорий, безпечний, який унеможливує втручання третіх осіб, в тому числі в частині штучного обмеження учасників, механізм. «Прозорро.Продажі» забезпечує відкритий доступ до торгів й інформації про них, фактично об'єднуючи та інтегруючи значну частину пропозицій

окремих торгових бірж і майданчиків. Це захищає потенційного покупця або орендаря від того, що він «пропустить» аукціон по потрібному йому лоту.

Фінансові результати торгів на Прозорро теж не залишають бажати кращого: за підсумками аукціонів проведених Держгеокадастром на Прозорро. Продажі в рамках пілотного проєкту, фінальна ціна реалізованих лотів зросла на 223 %, ціна оренди за гектар – в середньому від 2 тис. грн до 6,5 тис. грн. На аукціонах було в середньому 4 учасники і завдяки такій високій конкуренції ціна за гектар склала 15 тис. грн при стартовій у 2 834 грн/га.

Прозорро – єдина дворівнева система, з максимальним рівнем захисту, в той час, як альтернативні торговельні майданчики – однорівневі, тобто більш уразливі до корупції і хакерських атак.

Але найголовніше – відсутність єдиних правил реалізації земельних ділянок спотворить принцип прозорості і рівної конкуренції і значно знизить антикорупційний ефект і обілення процесу розпорядження земельними ресурсами.

Вкінці травня президент підписав проєкт закону 2194 про земельну децентралізацію, відкривши в країні новий етап земельних відносин. Тепер потрібно забезпечити цю реформу необхідною інфраструктурою і налагодити механізм прозорих земельних торгів.

Але якщо невизначеність із законопроєктом 2195, з урахуванням парламентських канікул, затягнеться на кілька місяців, то перший етап ринку землі пройде в надризикових умовах із найбільш непередбачуваними наслідками. Цього не можна допустити, тому що ціна помилки – це права громадян, доходи місцевих громад і, нарешті, два роки титанічних зусиль по впровадженню земельної реформи в Україні (*Півкроку до перемоги. Чому важливий законопроєкт про електронні земельні аукціони // <https://biz.nv.ua/ukr/experts/rinok-zemli-yak-mozhut-znishchiti-reformu-novini-ukrajini-50167628.html>. – 2021. – 24.06*).

Інна Кострицька, старший юрист ЮФ INTEGRITES:

10 червня в Україні набирає чинності **Закон**, яким передбачається поступовий перехід до електронних трудових книжок. Відтепер облік трудової діяльності буде здійснюватися в електронному вигляді, а мати паперову трудову книжку – необов'язково.

Текст написаний **у співавторстві з юристом Юлією Блешмудт та молодшим юристом Софією Мовчанець.**

Для бізнесу Закон матиме відразу кілька переваг: зменшить витрати на ведення паперового документообігу та спростить доступ до інформації про набутий стаж працівників для призначення виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Крім того, ризик втрати трудової книжки, її фізичного пошкодження, фальсифікації або внесення в неї недостовірних даних зведеться до мінімуму.

Що потрібно знати роботодавцям про новий Закон?

Відповідаємо на головні питання:

1. *Закон є обов'язковим до виконання відразу після того, як набере чинності?*

Закон передбачає перехідний період строком у 5 років, який починається з дня набрання ним чинності. Впродовж цього часу необхідно перенести інформацію про трудову діяльність працівників з паперових трудових книжок до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – «Реєстр»). Вносити відомості може як сам роботодавець, так і безпосередньо застрахована особа, тобто працівник. Якщо працівник уповноважує роботодавця оцифрувати документи про свою трудову діяльність, працівник має надати згоду на обробку персональних даних, яка зазвичай укладається у довільній формі. Сканована копія цієї згоди – це обов'язкова складова пакету документів, що подається страхувальником. Якщо відомості подаються особисто працівником, копія згоди не потрібна.

Після того, як усі необхідні дані оцифрували та внесли до Реєстру, оригінал трудової передається на зберігання роботодавцем відповідному працівнику під підпис.

Якщо працівник звільняється до того, як процедура включення до Реєстру відсутніх відомостей про трудову діяльність завершена, роботодавець зобов'язаний видати працівнику належно оформлену трудову книжку у день звільнення.

2. *Як отримати електронну трудову книжку, та яку інформацію вона має містити?*

За Законом, інформація про трудову діяльність працівників вноситься через веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України (далі – «ПФУ»). Це мають бути скановані або оцифровані копії документів, що визначаються законодавством (наприклад, копія трудової книжки, певних довідок, заяв тощо), з обов'язковим накладанням страхувальником або застрахованою особою кваліфікованого електронного підпису. Фактично, електронна трудова книжка за змістом нічим не відрізнятиметься від паперової та обов'язково міститиме всю інформацію щодо стажу працівника. Отримувати таку електронну трудову книжку не потрібно, адже всі дані зберігатимуться в електронному Реєстрі.

Працівники зможуть переглядати інформацію про свій трудовий чи страховий стаж на веб-порталі ПФУ. Крім того, з ПФУ можна буде комунікувати через спеціальний додаток.

3. *Чи можна буде користуватись паперовими трудовими книжками?*

Коли процедура включення відомостей до Реєстру завершена, роботодавець не буде зобов'язаний зберігати трудові книжки своїх працівників. Однак, якщо хтось із працівників виявить бажання продовжувати ведення паперової трудової книжки, роботодавець буде змушений вносити відповідні дані до такої трудової книжки

працівника (наприклад записи про прийняття на роботу, переведення та звільнення, заохочення та нагороди за успіхи в роботі тощо).

При прийнятті на роботу працівник повинен буде подати роботодавцеві або трудову книжку (у разі наявності), або відомості про трудову діяльність з Реєстру. Також на вимогу працівника, якого приймають на роботу вперше, роботодавець буде зобов'язаний оформити йому трудову книжку не пізніше п'яти днів після прийняття на роботу. Відтак, працівник зможе користуватися паперовим варіантом навіть після закінчення перехідного періоду. Така паперова трудова книжка зберігатиметься у працівника.

4. Що ще потрібно знати про перехід на електронні трудові книжки?

Одне з найважливіших нововведень, які запроваджує Закон – це можливість автоматичного (без звернення особи) призначення пенсії у разі набуття застрахованою особою права на призначення пенсії за віком. Воно здійснюватиметься на підставі відомостей, наявних у системі персоніфікованого обліку, якщо до досягнення пенсійного віку особа не повідомила про бажання одержувати пенсію з більш пізнього віку.

Якщо дані про страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком (у тому числі за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку), в системі обліку відсутні, територіальний орган ПФУ має проінформувати застраховану особу про це, а також про необхідність вказати ці відомості (у разі їх наявності) у тому числі через веб-портал електронних послуг ПФУ.

5. Що потрібно робити вже зараз?

Наразі роботодавцям бажано провести ретельний аудит інформації, що міститься у трудових книжках працівників та кадрових документах. Це допоможе уникнути помилок або неточностей, через які роботодавець буде змушений подавати відповідну інформацію повторно (*Трудова книжка стає електронною. П'ять запитань і відповідей як це працюватиме // <https://biz.nv.ua/ukr/experts/elektronni-trudovi-knizhki-navishcho-i-yak-pracuyuvatimut-novini-ukrajini-50164594.html>. – 2021. – 09.06*).

Блоги та соціальні мережі

Jaanika Merilo:

Смерть справкам или #paperless

Честно говоря, была занята миллионом маленьких вещей. Только что нашла возможность написать о том, почему очень крутой закон paperless.

Законопроект 5495 был принят в первом чтении и, надеюсь, скоро будет принят и во втором чтении. Суть простая, правильная и очень фундаментальная. Если информация о жителях есть уже в одной базе данных, то другие госорганы не имеют права второй раз это спрашивать. То есть once only – хорошо известный европейский принцип.

Проще говоря, если ваши данные уже есть в реестре жителей города, то при назначении субсидии вы не должны носить справку, а соответствующий госорган по-вашему разрешению должен сам запросить информацию. Состыковка реестров, чтобы не спрашивать у человека информацию, которая у какого-то госоргана уже есть.

Нужна информация о справке? Эта информация уже есть в местном органе власти или где-то в министерстве? Так, пожалуйста, общайтесь между собой, а не спрашивайте у человека. Мне эта справка не нужна – я знаю, кто моя семья и где живу.

Конечно, такой переход будет. *Не все сразу, но цель к 2024 году – все услуги онлайн.*

Это будет делаться шаг за шагом, так как в Украине нет многих реестров в полноценном виде. То есть где-то нет идентификационного кода, где-то отсутствует информация о регистрации, где-то не обновили информацию, в регистре написали Олександр, а не Александр. И уже не состыковать.

Почему это хорошо? При полноценном внедрении отменится огромный пласт документов. С данным законопроектом будет запрещено запрашивать информацию у человека. Не просто возможность, а запрет. Мы в Днепре хорошо видели, что просто возможность не предоставлять бумажку дает право чиновнику все-таки спрашивать бумажку.

Информация будет доступна и через Дію. Очень поддерживаю и законопроект, и действия Минцифры по внедрению.

Очень важный шаг, надеюсь на быстрое принятие. Пусть деревья живут, а документы «бегают» вместо людей (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 30.06).

Юлия Барабаш, управляющий партнер международной юридической компании SBSB:

12 лет и ранее еще никто не знал значение слова «криптовалюта». Всего 5 лет назад она ассоциировалась только с биткоином.

В 2021 году, существует порядка 2300 разновидностей цифровых валют. Данный способ оплаты уверенно движется в оффлайн и претендует на статус полноценного вида платежей, наряду с фиатными валютами.

Изначально, криптофинансы задумывались как демократичный и открытый вид платежей, выступающий альтернативой централизованным финансовым системам. Хотя пока с этим и непросто, крупные мировые лидеры проявляют все больший, но все еще осторожный интерес к крипте. Корпорации и Фонды, как Morgan Stanley, активно диверсифицируют свои инвестиционные портфели криптовалютами, так MS рассматривает возможность инвестирования в криптовалюту \$150 млрд, а MicroStrategy в марте приобрела BTC еще на \$15 млн и общая сумма инвестиций компании достигла \$2,186 млрд.

Также, тенденции задают мировые гиганты как «Amazon», Google, Microsoft, PayPal. Так, недавно Джеф Безос заявил о возможности оплачивать покупки на платформе битками, через «Purse.io», в то время как международный G-поисковик обновил API для работы с платежными системами и добавил криптовалюту, как способ цифровой оплаты. А операционную систему Windows и решения X-box тоже можно приобрести за цифровые монеты. Американцы активно внедряют крипту в p2p-переводах: клиенты PayPal из США могут использовать для платежей Bitcoin, Ethereum и Litecoin.

Почему стоит задуматься о криптовалютных способах оплаты?

1. Согласно прогнозам исследовательской организаций (Juniper Research), объем трансграничных криптовалютных платежей в ближайшие 4 года увеличится в 25 раз – до \$4,4 трлн в 2024. Соответственно, внедрить подобное решение, означает стать на шаг впереди конкурентов. На финтех просторах также появилась информация о том, что Системы электронных платежей Samsung Pay и Google Pay добавят инструменты для работы с криптовалютой, хотя производители пока не дали официальных комментариев на этот счет.

2. Расширить свою аудиторию. Так, международная платёжная система Mastercard объявила о планах реализовать в 2021 году поддержку некоторых криптовалют в своей сети, опираясь на внутреннее исследование, которое показало, что около 40 % потребителей из 18 стран мира планируют использовать крипту в качестве средства платежа уже в следующем году. Среди респондентов, 77 % молодых людей заинтересованы в том, чтобы узнать больше информации о цифровых активах. Это прямая возможность «добыть» себе самых прогрессивных клиентов. Яркий пример, приложение crypto.com, который получил членство в PS «VISA».

3. Несмотря на высокую волатильность, из-за отсутствия гарантий поддержки государствами и других плюшек «фиатных» денег, криптоплатежи – это про свободу: здесь абсолютно равны как клиент из Сингапура, так и из Венесуэлы, а также ощутимо более низкие комиссии, в

сравнении с традиционными платежными системами, особенно на крупных суммах.

Что касается b2c-рынка, то для примера, в Италии онлайн-шопинг с оплатой биткоинами, более популярен, чем Visa, Mastercard и American Express. Не менее яркий кейс из ОАЭ: блокчейн-стартап Arabian Chain Technology анонсировала лонч собственной цифровой валюты DubaiCoin, как платежного средства в магазинах Дубая офлайн и онлайн. Сотни торговых точек уже используют решение DubaiPay, поэтому также рассматривается интеграция DubaiCoin в эту локальную платежную систему. Мировые фастфуд гиганты KFC и BurgerKing, уже также принимают криптоплатежи. По данным Coinmap.org по состоянию на май 2021 в мире существует 22271 точек приема платежей от ритейл-точек до кафе и криптоматов.

Какие же сложности я вижу на пути уменьшения волатильности криптовалют и их полноценного внедрения?

Увеличить ликвидность цифровых валют поможет создание понятных экосистем вокруг них, а также увеличение цифровой грамотности населения. Так, в упомянутом мной выше опросе от MasterCard, 77 % опрошенных респондентов высказали заинтересованность в том, чтобы узнать больше информации о цифровых активах, а 75 % из них согласны с тем, что они использовали бы крипту, если бы понимали ее лучше. Соответственно, прогресс начнется с повышением уровня ИТ и цифровой грамотности населения.

Еще одним важным аспектом является законодательная регуляция – она выступает как драйвером волатильности, также может и привести к укреплению позиций крипты. Например, в Сингапуре уже год действует полноценное законодательное регулирование криптокомпаний и валют, а также регистрация в системе MAS и получение лицензий на осуществление деятельности. В Эстонии и других прибалтийских странах разработано отдельное криптозаконодательство, которое успешно функционирует и делает эти страны «раем» для подобного рода операций. В тоже время, президент швейцарской федерации блокчейна Хайнц Тэннлер обещает одну из самых передовых нормативно-правовых баз в мире в 2021 году.

К выгодными с точки зрения налогообложения и операций с цифровыми валютами могу отнести Мальту, Австрию, Люксембург и Швейцарию: все они активно адаптируют законодательство и разрабатывают налоговые нормы для полноценного циркулирования криптовалют.

Могу ответственно заявить, что пока в Евросоюзе одно из самых дружелюбных отношений к крипте и цифровым активам в целом: например, Швеция закончила тестирование цифровой кроны, а в прогрессивной Германии такие финансовые активы не подлежат налогообложению, но при этом считаются частной собственностью, что делает страну криптовалютной налоговой гаванью, да и сам ЕС подумывают о едином цифровом евро.

В Китае же, наоборот, власти всячески купируют криптодеятельность, блокируя биржи, запрещая майнинг и владение активами за рубежом. Кроме Гонконга, в котором жители все еще могут зарегистрировать цифровой кошелек и использовать электронную валюту для платежей в городе Шэньчжэнь, расположенном на границе административного района и провинции Гуандун на юге Китая. Подобная политика поднебесной значительно повлияла на курс BTC в первом квартале текущего года.

Что касается США, новое законодательство, согласно которому банкам разрешают открывать криптовалютные счета и хранить средства клиентов в криптовалюте – это настоящий прорыв, который скорее всего будет внедрен и в Европе в скором времени.

Также ведущие блокчейн-компании стали нанимать экс-политических чиновников и сотрудников финансовых регуляторов для оптимизации своей деятельности. Например, в марте советником криптобиржи Binance был назначен бывший сенатор США от штата Монтана Макс Бокус и знаковый переход бывшего главы Комиссии по товарным и сырьевым фьючерсам (CFTC) Кристофер Джанкарло в совет директоров блокчейн-платформы BlockFi. Такие действия говорят о желании компаний развивать американский крипторынок.

Непростая ситуация складывается в России: международный оборот криптовалют составляет 100 млрд долларов в сутки, а количество пользовательских криптокошельков в мире порядка 45 млн аккаунтов, но при таких масштабах с 01 января 2021 года в стране принято достаточно жесткое законодательство, которое запрещает оплату товаров и услуг криптой, а также предусматривает налоговое декларирование доходов от подобных операций.

Прогнозы развития криптоиндустрии.

В целом, цифровизация способов оплаты неизбежна, как и глобальные изменения, предсказываемые футурологами – весь мир изменится и «оцифруется». В промышленности, авиа-технологиях, космической отрасли мы уже видим, как роботы и технологии вытесняют людей. Также и в финансовой сфере: передовые страны не хотят терять прибыль и со своей стороны максимально быстро стараются адаптировать законодательные нормы. Но, я убеждена, что для полномасштабной замены классических денег, нужны несколько факторов: за ними должно стоять что-то реальное, технологии должны прочно войти в повседневную жизнь, а цифровые деньги должны быть легко применимы в повседневной жизни. Пока ни одно государство не готово отказаться от эксклюзивного права эмитировать банкноты. Можно сказать, что велика вероятность того, что криптовалюты займут нишу между золотом и классическими валютами: как инструментами для накопления средств и биржевых операций. Так, 24 мая, стало известно, что основатель хедж-фонда Bridgewater Associates Рэй Далио владеет биткоинами. По словам небезызвестного инвестора, в нынешних условиях главная криптовалюта выглядит более привлекательным средством

сбережения, чем золото. Также в этот день, еще один крупный игрок – Goldman Sachs признал биткоин классом активов, который проходит фазу принятия и уже начал формирование отдела торговли криптовалютой. А JPMorgan уже во втором квартале текущего года разрешит своим клиентам инвестировать в цифровые валюты.

Но цифровым активам еще предстоит долгий путь становления и формирования понятной и доступной экосистемы для еще большего проникновения в офлайн (*Весь мир изменится и «оцифруется» // <https://blog.liga.net/user/yubarabash/article/40211>. – 2021. – 22.06*).

Дмитрий Осыка, руководитель IT и программы цифровой трансформации MODUS, ДТЭК:

Диджитализация – это неотъемлемая составляющая новой реальности и мощный инструмент для существенного увеличения эффективности производства.

Цифровизация производства все больше на повестке национальных конференций и обмен опытом между ключевыми игроками экономики имеет важное значение для развития цифровых индустрий Украины. На Форуме инновационных предприятий, который состоялся в новом Индустриальном парке в Белой Церкви, имел возможность поделиться опытом цифровой трансформации компании ДТЕК. Тем более, что наша программа MODUS уже два года успешно трансформирует компанию по ключевым направлениям бизнеса. Только экономический эффект от проектов цифровизации уже составляет более 320 млн гривен.

Несколько озвученных тезисов:

1. Для старта трансформации нужно дать ответ на три ключевых вопроса:
 - Куда развивается отрасль в целом?
 - Какой будет роль компании в будущем?
 - Как проложить такой путь, чтобы двигаться вперед к поставленной цели и при этом постоянно адаптироваться к все новым изменениям.
2. Важно понимать глобальные тренды и их возможное влияние на отрасль. В частности, для энергетики – это:
 - Декарбонизация
 - Децентрализация
 - Цифровизация
 - ESG
 - и вынуждено COVID-19.

КЛЮЧОВІ МЕГАТРЕНДИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ У СВІТІ

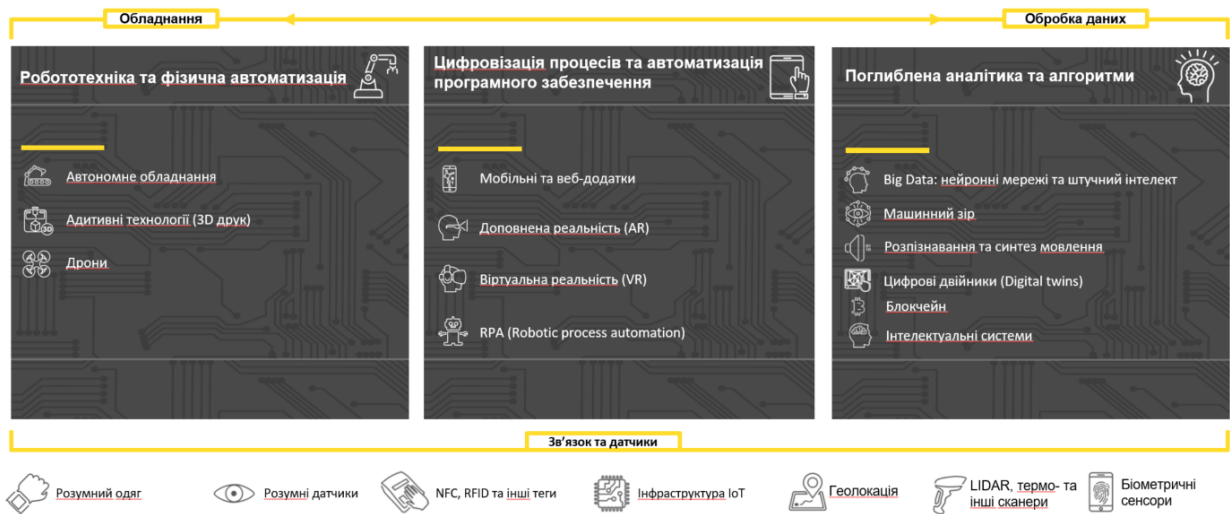
3. Успешная цифровая трансформация – это комплексный подход, начиная от разработки стратегии и разработки методологии внедрения цифровых продуктов, заканчивая подготовкой необходимой инфраструктуры, «обрастанием» цифровой экспертизой, партнерской экосистемой, необходимыми технологическими платформами и инструментами.

4. Выбирать нужно только те технологии, которые необходимы. В частности, в в нашей компании из большого количества цифровых технологий мы отделили ровно те, которые нам необходимы, которые мы считаем для нас применимы, по разным причинам: либо дают определенные эффекты – например, экономические или операционные; либо решают нужную задачу, например, направлены на безопасность производства или на

сервис для клиентов и т. д. При этом параллельно нужно тестировать новые, которые вскоре могут стать реальностью на рынке.

ВИБЕРІТЬ ЛИШЕ ТІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ВАМ ДІЙСНО ПОТРІБНІ ТА ДОПОМОЖУТЬ

5. Трансформируйте не только подходы, но и культуру. Любую технологическую трансформацию нужно также рассматривать как и человеческую. Ценность работы будущего будет измеряться также и людьми, способных к сотрудничеству с технологиями и с другими людьми. Стоит позаботиться, чтобы сотрудники осознали истинную роль технологий в их ежедневной жизни и работе и максимально быстро адаптировались к изменениям (*Как трансформировать производство с помощью цифровых технологий?* // <https://blog.liga.net/user/dosyika/article/40192>. – 2021. – 18.06).

Валерий Омельченко, глава Комитета по информатизации и информационным технологиям в Верховной Раде VII созыва (2012-2014):

Більше можливостей, менше тиску, чіткі правила гри – основний меседж, яким має керуватися розвиток українського бізнесу. І ці основи закладені в ідею Дія City.

Буквально 10-15 років тому Україна сприймалася як сільськогосподарська країна і в плані розвитку економіки «ставки» робили на агропромисловий сектор. Сьогодні ж, в епоху активного розвитку цифрових технологій, саме ІТ-галузь здатна стати однією із бюджетонаповнюючих. Незважаючи на доволі складну політичну ситуацію в Україні, ІТ-сектор розвивається досить стрімко, що дає підстави вважати його перспективним напрямком. Так, в нашій державі є прекрасні професійні кадри та протягом останнього часу впроваджується низка нормативно-правових актів та режимів, що дозволяють розвивати галузь. Сюди відноситься спеціальний правовий режим «Дія City», що має на меті збільшити доходи від ІТ втрічі, а кількість працівників – більш як удвічі.

Впродовж тривалого часу відслідковуємо та вивчаємо законодавчі ініціативи, покликані вдосконалити норми податкового законодавства, полегшити адміністрування податків, створити кращі умови для розвитку бізнесу. Правовий та податковий спецрежим Дія City є прикладом такої ініціативи. Це – ключ до побудови новітньої цифрової економіки України. Даний режим стимулювання розвитку цифрової економіки запроваджуватиметься терміном на 15 років та поширюватиметься на всю територію України. Вступ до Дія City буде добровільним.

Запровадження спеціального правового та податкового режиму для ІТ-галузі Дія City надасть Україні конкурентну перевагу на світовому ринку високих технологій, а також привабить великий іноземний ІТ-бізнес та інвестиції в Україну. Окрім того, дозволить знизити податкове навантаження на бізнес. Разом з тим, податкові надходження до бюджету не впадуть, бо зі зменшенням податків компанії і холдинги отримують стимул «виходити на світло» та працювати прозоро.

Спецрежим Дія City надає компаніям свободу вибору. Зокрема, в тому, що стосується сплати корпоративного податку: податок на прибуток (18 %) чи податок на виведений капітал (9 %).

Я сподіваюся, що успіх у сфері ефективного оподаткування однієї індустрії зможе розповсюдитись і на решту галузей та секторів економіки. Нам необхідно починати з пілоту. Комфортні податки, просте адміністрування, прозорість та передбачуваність – це ті стимули, які завжди дають зростання економіки і збільшення, відповідно, податкових надходжень.

Наразі важливо, щоб законопроекти про Дія City успішно пройшли друге читання в Парламенті. Я глибоко переконаний, що прийняття законопроекту №5376 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» дасть можливість формування в Україні найкращих правових та податкових умов для ведення ІТ-бізнесу та сприянню росту частки галузі у ВВП України до 10 %.

Від імені підприємців, які працюють саме в ІТ-сегменті, закликаю парламентарів дати «зелене світло» проектам законів, пов'язаними із впровадженням Дія City. І в цьому процесі тверду позицію повинно мати також і Міністерство цифрової трансформації. Адже мова йде про збільшення доходів від ІТ з 6 млрд до 16,5 млрд доларів до 2025 року, а кількості працівників – з 200 тис. до 450 тис! *(Дія City – ключ до побудови новітньої цифрової економіки України // <https://blog.liga.net/user/vomelchenko/article/40168>. – 2021. – 16.06).*

Віталій Соловей, керівник апарату Івано-Франківської облдержадміністрації:

10 червня 2021 року набув чинності Закон України № 1217-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі».

Закон набрав чинності через три місяці з дня його опублікування, крім положень стосовно приведення у відповідність актів Кабміном, які набрали чинності з дня опублікування.

Облік трудової діяльності працівника здійснюється в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

На вимогу працівника, який вперше приймається на роботу, трудова книжка оформляється роботодавцем в обов'язковому порядку не пізніше п'яти днів після прийняття на роботу.

Власник або уповноважений ним орган на вимогу працівника зобов'язаний вносити до трудової книжки, що зберігається у працівника, записи про прийняття на роботу, переведення та звільнення, заохочення та нагороди за успіхи в роботі.

Станом на сьогодні, внесення даних на сайт Пенсійного фонду України здійснюється шляхом прикліплення скан-копій паперової трудової книжки.

Отже, громадянин має підготувати копії наступних документів:

- Трудової книжки.

Сканувати необхідно лише заповнені сторінки з розділів «Відомості про роботу», «Відомості про нагородження», а також вкладиші оригіналу трудової книжки.

Варто зазначити, що порожні сторінки трудової книги сканувати не потрібно;

- Окремої згоди на обробку даних від працівника. Цей документ треба підготувати, якщо дані вносить роботодавець. Станом на зараз її подають у довільній формі роботодавцю та сканують.

Ці копії документів направляє працівник самостійно або безпосередньо роботодавець.

У разі якщо працівник, все ж таки, бажає подати самостійно документи на сайт Пенсійного фонду України, то спершу необхідно отримати відповідний електронний цифровий підпис (ЕПЦ).

ЕПЦ можна зберегти на будь-якому носії (комп'ютер, флешка, мобільний телефон).

Отримати електронний підпис громадяни України можуть безкоштовно у КНЕДП ІДД Державної податкової служби або у відділені обслуговуючого його банку (***Як оформити електронну трудову книжку? // <https://blog.liga.net/user/vsolovey/article/40128>. – 2021. – 11.06).***

**Александр Ятель, консультант по оптимізації
бізнеса/диджиталізації:**

**Над чем надо подумать перед проектом
диджиталізації/цифровізації.**

Интерес к цифровизации уже перешёл разумные границы. Стремление свести данные компаний в дашборды на экраны мобилок завоёвывает умы собственников бизнеса. Однозначно определённый смысл в этом есть. Но что надо учесть для эффективности такого проекта?

Много лет пользуюсь проверенным алгоритмом анализа, делаю первичную оценку на проблематику через призму «ничего не выйдет» и «всё вышло». И первый вопрос в проекте автоматизации всегда должен быть в разрезе «важна эта информация или нет». И ключевое слово в этой фразе – «важна». На практике, очень часто этот вопрос через какое-то время трансформируют в «нужно/не нужно?». И это мешает все карты. «нужно/не нужно?» – прекрасный вопрос из арсенала продавцов. Надо очень долго думать, чтобы придумать отрицательный ответ на вопрос «а нужно ли сводить данные в смартфон?». Даже имея большой опыт и в консалтинге и в развитии бизнеса мне придумать ситуацию для отрицательного ответа будет сложно практически для любого проекта. Однако мой практический опыт показывает, что именно этот вопрос «нужно/не нужно» используют именно для прикрытия бесполезности какой-нибудь идеи автоматизации. Обычно такие идеи придумывают имея на руках какую-нибудь активную базу данных. Придумав «супер идею», которая по факту является парой скриптов фильтрации данных, они создают мнимую «важнейшую» инфографику. У авторов нет ответа на вопрос насколько важно, поэтому они, улыбаясь, многократно повторяют вопрос «ведь нужно?», пропуская анализ «насколько важно?». Так рождается огромное количество бесполезных проектов, которые отвлекают ресурсы компаний. Ну а пессимистический сценарий тоже известен – с расширением масштаба бесполезного проекта автоматизации люди вместо работы занимаются заполнением форм, теряя оборот в продажах, соответственно и с личной премией, и смотрят на вариант смены места работы.

Поэтому, первое, что рекомендую собственникам, это постоянно структурировать любым образом данные по важности информирования менеджмента. Как только у вас появится больше трёх групп данных появится вопрос расстановки приоритетов. И это и есть на практике самый лёгкий путь поиска ответа на вопрос «важно / не важно». Попробуйте задавать себе сложный вопрос «если надо отказаться от чего-то одного – что вы пропустите?». Безусловно важно контролировать количество рулонов специальной бумаги для печати этикеток на складе, но для собственника в первую очередь надо контролировать ситуацию с производством продукции. Если вернуться в около-смартфонную терминологию, вспомните прекрасную опцию статистики использования приложений в смартфоне. Сколько установленных приложений использовалось всего пару раз? Сейчас даже есть стандартная опция напоминания через 30 дней предлагают удалить неиспользуемое приложение. Так и в бизнесе собственники перед проектом должны дать сами себе честный ответ на вопросы «на что мы смотрим каждое утро, получая отчёт от СЕО? и какие данные из отчётности просматриваете

без особого внимания? Стоит ли отображать все данные менеджеров на экран смартфона собственника?»

После окончания процесса структуризации данных, продумайте аспект – что изменится в компании после автоматизации? И очень часто в этих ответах появится явная очередность этапов проекта автоматизации.

Естественно, что при желании «засунуть всё в смартфон», идея реализации предполагает централизацию сбора и обработки данных. Сейчас это даже выводится даже в отдельное направление ИТ решений – помощь в принятии взвешенного решения. Поэтому проведите черту, когда уже станет информация «не важна». Эта черта не отсекает часть проекта, она – только делит на этапы. Обязательно просите учесть возможность последующего расширения сбора входных данных и их обработку. По уже сформированным категориям сделайте анализ, что сейчас делают ваши сотрудники «ручками». Именно это и является смыслом автоматизации. Кстати, опять-таки по моему опыту, достаточно часто проекты автоматизации надо отложить ненадолго и начать проекты оптимизации/реинжиниринга бизнес-процессов.

Если у вас крупная компания и планируется серьёзный проект автоматизации рутинной работы, продумайте изначально как измените работу сотрудников, которых заменит компьютер. Попробуйте рассмотреть проект автоматизации именно как реализацию стратегии развития компании через перераспределение ресурсов. Это интересная трактовка, которая позволяет посмотреть на то, что вы делаете под определённым углом. Хотя обычно, собственники об этом вспоминают, когда уже поймут, что начался саботаж проекта целыми группами сотрудников. Поэтому продумайте карьерное продвижение своим опытным сотрудникам, которые освободятся в результате автоматизации, и именно они помогут вам сделать проект автоматизации успешным.

В окончании статьи, предложу совсем простой метод оценки целесообразности проекта автоматизации. Поставьте вопрос о возможности продажи решения в последующем «на сторону», например своему конкуренту. Вот именно – в такой простой формулировке. Переведите у себя в голове проект автоматизации в идею коммерческого стартапа. И как грамотный стартапер ответьте на вопрос «насколько это важно людям, которым я хочу это продать». Этим методом вы отсечёте минимум половину «инновационных» идей, которые не несут никакой ценности.

Если вы это сделаете, то с очень большой вероятностью вы получите реально толковый дашборд даже на экран смартфона. И наивысшей оценкой вам как инициатору проекта автоматизации и благодарностью тем, кто это реализует решение станет вопрос «как я без этого жил раньше?»
(Диджитализация / Цифровизация – всё ли надо пытаться засунуть в смартфон? // <https://blog.liga.net/user/ayatel/article/40127>. – 2021. – 11.06).

Анна Даніель, адвокат:

Набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» (реєстр.№ 1217-ІХ від 05.02.2021 року).

Згідно вимог ст. 48 вказаного вище Закону, облік трудової діяльності працівника здійснюється в електронній формі в Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1217-20#Text>).

Електронна трудова книжка – це, по суті, цифровий аналог паперової, тому в ній буде відображатись інформація про стаж, яка наявна в паперовій книжці.

Перевагою електронної трудової є те, що вона дає можливість уповноваженим органам призначати і здійснювати перерахунок пенсії автоматично (без звернення особи) та збирання документів за всю її трудову діяльність.

Як оформити електронну трудову книжку

Включення до Державного реєстру відсутніх відомостей про трудову діяльність працівників здійснюватиме Пенсійний фонд (через веб-портал електронних послуг) на підставі відомостей, поданих роботодавцем або працівником, скріплених кваліфікованим електронним підписом. Облік трудової діяльності буде вестися у складі персональної електронної облікової картки в Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Вимоги до сканкопій документів, які подаються до Пенсійного Фонду України:

- сканкопія повинна бути кольорова, чітка і читабельна;
- сканувати слід усі заповнені сторінки трудової книжки в хронологічному порядку (незаповнені сторінки трудової книжки (вкладиша) сканувати не потрібно);
- відскановані документи слід зберігати у форматах jpg або pdf;
- розмір кожного файлу не має перевищувати 1 мб;
- назви файлів мають відповідати виду відсканованого документа.

Перехідний період

Згідно перехідних і прикінцевих положень Закону встановлюється, що включення Пенсійним фондом України до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування відсутніх відомостей про трудову діяльність працівників здійснюється протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом на підставі відомостей, поданих страхувальником або застрахованою особою у порядку та строки, встановлені Пенсійним фондом України за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, та центральним

органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері трудових відносин.

Протягом перехідного періоду можна використовувати як паперову трудову книжку, так і електронну форму наявних або внесених відомостей про трудову діяльність.

Де переглянути свою електронну трудову книжку

На порталі електронних послуг Пенсійного фонду України portal.pfu.gov.ua у розділі «Відомості про трудову діяльність».

Підсумовуючи, зазначу, що безперечним позитивним моментом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» є те, що з його появою, з'являється реальна можливість уникнути паперової бюрократії, залишаться у минулому всі сумнозвісні історії з фіктивними записами у трудових книжках, «проблемних звільнень», за яких роботодавець часто любляв не видати трудову у день звільнення працівника, натомість отримаємо чітку, зрозумілу, прозору процедуру із внесення відомостей про трудову діяльність працівників та їх зберігання (*Діджиталізація обліку трудової діяльності // <https://blog.liga.net/user/adaniel/article/40123>. – 2021. – 10.06*).

Віталій Набок, аналітик ГО «Інститут аналітики та адвокації»:

За останній час в Україні було прийнято низку важливих законів, які посприяли розвитку цифрового ринку.

Увесь світ сьогодні нагадує «цифрову лабораторію», де впроваджуються нові інноваційні рішення. Такі зміни сприяють збільшенню інвестицій, покращенню бізнес клімату, економлять кошти та покращують екологію.

За останній час в Україні було прийнято низку важливих законів, які посприяли розвитку цифрового ринку. На сьогодні, Міністерство цифрової трансформації України спільно з Міністерством інфраструктури України за участі представників бізнесу та громадськості працюють над цифровізацією сфери вантажних перевезень. Одним із необхідних рішень є впровадження міжнародної електронної товарно-транспортної накладної (e-CMR). Серед перших завдань на цьому шляху є забезпечення технологічної сумісності електронних цифрових підписів, адже сьогодні це є однією з перешкод.

У червні 2020 року Парламент прийняв ЗУ «Про приєднання України до Додаткового протоколу до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів про електронну накладну». Це створило підґрунтя для міждержавного обміну даними у сфері автомобільних вантажоперевезень та побудови цифрових транспортних коридорів з ЄС.

Основним документом, що регулює відносини України з ЄС, є [Угода про асоціацію](#) (далі – Угода). Вона, серед іншого, передбачає, що ціллю асоціації є запровадження умов для посилення економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України з внутрішнім ринком ЄС. Угода також включає питання визнання сертифікатів електронних підписів.

Конкретні заходи та часові рамки для наближення законодавства України до законодавства ЄС визначені в [Плані заходів з виконання Угоди про асоціацію](#) (далі – План). Планом передбачено, що українська сторона має до 31.12.2023 року забезпечити технологічну сумісність (інтероперабельність) електронних підписів, в тому числі транскордонну.

Станом на травень 2021 року відбувається поступове виконання вищезазначеного завдання. Зокрема, були реалізовані наступні кроки:

- Прийнято [постанову КМУ](#), яка визначає механізм взаємного визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів, електронних підписів, а також використання інформаційно-телекомунікаційної системи центрального засвідчувального органу з метою забезпечення визнання в Україні електронних довірчих послуг, іноземних сертифікатів відкритих ключів, що використовуються під час надання юридично значущих електронних послуг у процесі взаємодії між суб'єктами різних держав;

- Прийнято [постанову КМУ](#), яка визначає вимоги у сфері електронних довірчих послуг та порядок перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг;

- Приведено у відповідність з міжнародними та європейськими стандартами національні акти технічного регулювання у сфері електронних довірчих послуг (інфраструктури відкритих ключів).

Однак, поки що не виконаним залишається одне з ключових завдань, а саме:

- Не забезпечено взаємне визнання сертифікатів відкритих ключів, зокрема шляхом укладення міжнародного договору.

Ще у 2019 році Міністерство цифрової трансформації України (далі – Мінцифра) [повідомило](#), що надіслало до Євросоюзу запит щодо укладення двосторонньої угоди про взаємне визнання електронних довірчих послуг.

Однак, відповідно до [листа](#) Мінцифри, датованого кінцем 2020, з іноземними державами не укладено жодного міжнародного договору України про взаємне визнання сертифікатів відкритих ключів та електронних підписів, а жоден кваліфікований надавач електронних довірчих послуг іноземної держави не виявив наміру підтвердити, що його діяльність відповідає вимогам Закону України «Про електронні довірчі послуги».

Фактично вказана обставина позбавляє бізнес можливості укласти міждержавні контракти за допомогою електронних підписів, перевіряти електронні підписи, створені іноземцями, та підписувати інші електронні документи.

Відзначимо, що робота Мінцифри в даному напрямку не зупиняється. Так, було розроблено дворічний робочий [план](#) співпраці між ЄС та Україною щодо електронних довірчих послуг (далі – Спільний план). Попри те, що Спільний план має неофіційний характер, він має важливе значення для забезпечення сумісності електронних підписів і конкретизує кроки, спрямовані на просування співробітництва між Україною та ЄС у сфері

електронних довірчих послуг. Передбачається, що документ буде регулярно оновлюватися на основі діалогу та згоди обох сторін.

Відповідно до Спільного плану, **до вересня 2021 року українська сторона має здійснити наступні кроки:**

- завершити пілотний проєкт [eSignature](#), започаткований проєктом EU4Digital, для досягнення транскордонного взаємного визнання кваліфікованих електронних підписів шляхом забезпечення належної перевірки створеного підпису;

- запустити пілотний механізм про взаємне визнання е-підписів між Україною та Естонією, в продовження проєкту EU4 Digital eSignature.

Мінцифра поступово рухається у напрямку виконання Спільного плану. Здійснено перші кроки до взаємного визнання електронних довірчих послуг. Міністерство вже взяло участь у спільному пілотному проєкті з Естонією. У результаті з'явиться технічна можливість перевіряти е-підпис Естонії в Україні та навпаки.

Отже, питання сумісності електронних підписів є важливим для забезпечення економічних взаємовідносин з країнами Східного партнерства та ЄС. Україна продовжує впроваджувати законодавство ЄС і реалізовувати пілотні проєкти для поглиблення наявної співпраці. Однак, на сьогодні процес міжнародних вантажних перевезень вимагає не лише послідовних дій від української сторони, але і комплексного підходу з боку ЄС **(Як Україна рухається у напрямку визнання електронних підписів? // <https://blog.liga.net/user/vnabok/article/40067>. – 2021. – 03.06).**

Зарубіжний досвід

Уполномоченный правительства ФРГ по вопросам защиты данных Ульрих Кельбер (Ulrich Kelber) «настоятельно рекомендовал» министерствам страны прекратить вести страницы в Facebook до конца года.

По словам Кельбера, американская социальная сеть так и не изменила свои практики с тем, чтобы они соответствовали законам Германии и ЕС в отношении неприкосновенности личной жизни.

«Учитывая непрекращающиеся нарушения в области охраны персональных данных (ПД), терять время больше нельзя, – написал в своем обращении к госучреждениям федеральный уполномоченный. – Если у вас есть страница (в этой сети), я настоятельно рекомендую закрыть её к концу текущего года».

Вести страницу в Facebook без передачи в США ПД подписчиков этой страницы невозможно, пояснил Кельбер.

Согласно европейскому законодательству, персональные данные граждан Евросоюза могут быть переданы только странам с таким же строгим законодательством в отношении ПД, как и в ЕС. Соединённые Штаты, по мнению федерального уполномоченного, в число таких государств не входят.

По тем же причинам Кельбер рекомендовал воздержаться от пользования соцсетью Clubhouse, платформой для коротких мобильных видео TikTok и принадлежащим Facebook сервисом Instagram до завершения специального расследования (*Андрей Филатов Немецким ведомствам рекомендовано закрыть свои страницы в Facebook // <https://d-russia.ru/nemeckim-vedomstvam-rekomendovano-zakryt-svoi-stranicy-v-facebook.html>. – 2021. – 30.06*).

Вице-президент, премьер-министр и правитель Дубая Его Высочество шейх Мохаммед бен Рашид Аль Мактум утвердил совет директоров и консультативный совет Палаты цифровой экономики Дубая в рамках недавно созданная структура.

Дубайская Палата цифровой экономики была недавно сформирована в составе трех новых палат под эгидой Дубайских палат, чтобы возглавить комплексное экономическое развитие Дубая и укрепить его позиции в качестве глобального делового центра.

Новая палата будет играть центральную роль в превращении Дубая в международный технологический центр и привлечении крупных инвестиций в электронную коммерцию и новые технологии.

Его Высочество шейх Мохаммед сказал: «Мы стремимся позиционировать Дубай как крупный центр проектирования будущего цифровой экономики. Наши усилия на предстоящем этапе будут направлены

на разработку новых высокотехнологичные инструменты и передовой успешный опыт в цифровом секторе».

Под председательством Омара Султана Аль Олама, в правление Дубайской палаты цифровой экономики входят Ахмад бен Биат, Хамад Обайд Аль Мансури, Халид Аль Тайер, Рашид Аль Гурайр, Фади Гандур, Мона Атая, Рашид Мохамед Алаббар, Роналду Мухавар, Мудассир Шейха, Мансур. Хабтур, Элисса Фрейха, Дани Фарха и Хинд Седдики.

Членами консультативного совета палаты являются Павел Дуров, Гийом Поуса, Александр Тамас, Дивьянк Турахия, Кристоф Рич, Ахмад Абдулкарим Джулфар, Джек Селби, Бхавин Турахия, Рабеа Атая, Райан Махони, Карл Магнус Олссон, Фахад Аль Хасаути, Мохамед Болл. Ханна, Майкл Лахьяни, Филип Бахоши, Хайдер Али Хан, Хосам Араб, Весам Лута, Джо Аби Акл, Юнус Аль Насер, Фейсал Рехман, Фарид Фараидуни, Маджед Султан Аль Месмар, Мостафа Кандил, Талал Таббаа, Талал Байя, Осман Султан, Мухаммед Есилхарк, Сайед Гашиш, Винод Кришнан, Хусейн Фрейдже, Джаивей Лю, Али Ханафер, Али Матар, Мохаммед Асфур, Амит Джайн, Аззам Аламеддин, Нур Суэйд и Раджа Аль Мазруэй.

Согласно данным, в ОАЭ действует 90 инвестиционных фондов в цифровом секторе и 12 бизнес-инкубаторов. В настоящее время в стране находится 1400 малых и средних предприятий общей стоимостью 100 млрд. Дирхамов, которые получают финансирование в размере 1,5 млрд. Дирхамов.

Аль-Олама сказал, что путь Дубая к созданию благоприятной для роста среды для цифровой экономики начался с запуска «Дубай Интернет-Сити», первого специализированного технологического центра в регионе, еще в 1999 году. Сегодня в городе находятся гигантские технологические компании со всего мира. мир, который способствует цифровой экономике эмирата.

Он добавил: «Правительство Дубая с тех пор возглавило новаторские инициативы, включая электронное правительство, интеллектуальное правительство и будущие ускорители Дубая, что привело к созданию специальной палаты для усиления роли цифровой экономики в Дубае. Все эти элементы помогают создать прочную основа динамичной, конкурентоспособной и инновационной экономики».

Аль-Олама заявил, что палата будет запускать проекты и инициативы, направленные на усиление роли Дубая как центра технологий и инноваций. «Инвестиции в цифровые решения и новые технологии откроют новые возможности и повысят конкурентоспособность Дубая».

Перед Палатой цифровой экономики Дубая стоит задача превратить Дубай в международный технологический центр и построить передовую цифровую инфраструктуру; привлечение глобальных инвестиций в электронную коммерцию и цифровые технологии; А также предоставление стимулов и возможностей для привлечения талантов и предпринимателей в области передовых технологий со всего мира.

Он также установит ключевые приоритеты и цели для цифровой экономики в Дубае и регулярные оценки роста для выявления пробелов в возможностях секторов цифровой экономики в Дубае и ускорения внедрения цифровых технологий в социальной и экономической деятельности в соответствии с мировыми тенденциями.

В обязанности палаты также входит предложение политики и законодательства для повышения роли цифровой экономики в Дубае; сотрудничество с глобальными компаниями и учреждениями для разработки стратегий цифрового развития в соответствии с будущими технологическими тенденциями; построение сети отношений с местными и международными техническими предпринимателями и инвестиционными фондами; повышение конкурентоспособности компаний; Запуск проектов, исследований и конференций для обсуждения растущих возможностей сектора цифровой экономики и поддержки цифровой трансформации эмирата.

Шейх Мохаммед недавно одобрил реструктуризацию Торгово-промышленной палаты Дубая в три отдельные структуры под общим управлением Палат Дубая.

Торговая палата Дубая, Международная палата Дубая и Палата цифровой экономики Дубая будут работать в координации, в рамках всеобъемлющего стратегического видения, чтобы вести всеобъемлющий экономический рост в Дубае в рамках 50-летнего плана развития.

Они будут способствовать развитию внешней торговли Дубая, поддерживать базирующиеся в Дубае региональные и международные компании в различных секторах и создавать новые инвестиционные возможности в цифровом секторе (*Мохаммед бен Рашид утвердил правление и консультативный совет Палаты цифровой экономики Дубая // <https://wam.ae/ru/details/1395302948757>. – 2021. – 30.06*).

Проведенное Счётной палатой США (U.S. Government Accountability Office, GAO) исследование показало, что 13 американских федеральных служб пользуются системами распознавания лиц, не зная названий компаний-поставщиков.

Из 14 ведомств, которые работают с подобными системами от частных компаний, только Иммиграционная и таможенная полиция США (U.S. Immigration and Customs Enforcement, ICE) решила создать перечень надёжных поставщиков софта и зарегистрировать случаи применения систем распознавания.

Остальные 13 служб, включая ФБР, таможенную службу и ведомство по борьбе с наркотиками, никак не фиксируют случаи использования систем распознавания лиц и не интересуются разработчиками продукта.

«Когда американские агентства применяют технологию распознавания лиц без того, чтобы предварительно оценить её влияние на неприкосновенность личной жизни и выполнить соответствующие требования, возникает риск того, что ведомства не будут придерживаться

законов и правил, обеспечивающих право граждан на личную жизнь», – подчеркнуто в исследовании GAO.

В этой связи представители GAO направили ведомствам всего две рекомендации: выяснить, чьими системами они пользуются, и оценить риски применения этих систем (*Андрей Филатов Свыше десятка госучреждений США не смогли назвать производителя систем распознавания лиц, которыми пользуются – исследование // <https://d-russia.ru/svyshe-desjatka-gosuchrezhdenij-ssha-ne-smogli-nazvat-proizvoditelja-sistem-raspoznanija-lic-kotorymi-polzujutsja-issledovanie.html>. – 2021. – 30.06).*

Европейский совет по защите данных (European Data Protection Board, EDPB) и Европейский надзорный орган по защите данных (European Data Protection Supervisor, EDPS) на прошлой неделе опубликовали «совместное мнение» по поводу вышедшего в апреле «Предложения о регулировании искусственного интеллекта на основе европейского подхода».

Принимая во внимание чрезвычайно высокие риски вмешательства в частную жизнь людей, связанные с удалённой биометрической идентификацией лиц в общедоступных пространствах в реальном времени, EDPB и EDPS призывают к общему запрету на любое использование ИИ для автоматического распознавания лиц, походки, отпечатков пальцев, ДНК, голоса и пр. биометрических или поведенческих признаков в общедоступных пространствах.

Также EDPB и EDPS рекомендуют запретить системы ИИ, использующие биометрические данные для классификации отдельных лиц в кластеры на основе этнической принадлежности, пола, политической или сексуальной ориентации или других оснований, дискриминация по которым запрещена законом.

EDPB и EDPS считают, что использование ИИ для определения эмоций физического лица крайне нежелательно и должно быть запрещено за исключением очень конкретных случаев, таких, как некоторые медицинские цели, где важно распознавание эмоций пациента.

EDPB и EDPS подчёркивают, что существующее законодательство ЕС о защите персональных данных (в первую очередь [GDPR](#)) применимо к любой обработке персональных данных (ПД), подпадающих под сферу действия упомянутого предложения о регулировании искусственного интеллекта.

EDPB и EDPS обеспокоены исключением международного сотрудничества правоохранительных органов из сферы действия «Предложения о регулировании искусственного интеллекта на основе европейского подхода».

В обоснование правомерности совместного мнения EDPB и EDPS ссылаются на статьи 114 и 16 договора о функционировании ЕС (Treaty on the Functioning of the European Union, TFEU), устанавливающие специальные правила защиты личных данных граждан, которые ограничивают

использование ИИ-систем в реальном времени для удалённой биометрической идентификации в общественных местах в целях охраны правопорядка. EDPB и EDPS напоминают о том, что в соответствии с правовой практикой Европейского суда статья 16 договора обеспечивает надлежащую правовую основу в случаях, когда защита ПД является одной из важнейших целей или составляющих правил, принятых законодательными органами ЕС.

Предложение EDPB и EDPS строится на риск-ориентированном подходе. Однако данный подход нуждается в дальнейшем уточнении, а концепция «риска для фундаментальных прав» должна соответствовать GDPR и Регламенту ЕС 2018/1725 (EUDPR), поскольку в дело вступают аспекты, относящиеся к защите ПД, сказано в документе (*Европейские регуляторы настаивают на серьёзных ограничениях области применения ИИ-систем // <https://d-russia.ru/evropejskie-reguljatory-nastaivajut-na-serjoznyh-ogranichenijah-oblasti-primenenija-ii-sistem.html>. – 2021. – 29.06*).

Правительство США взяло под свой контроль 33 доменных имени, использовавшихся как имена сайтов иранских теле- и радиостанций.

Конфискация проведена по запросу Минюста США под предлогом «пропаганды терроризма» на сайтах иранских СМИ.

Один из конфискованных доменов – presstv.com – использовался государственной иранской телевещательной компанией и осуществлял информационное вещание на английском и французском языках.

Все домены были зарегистрированы Иранским исламским телерадиовещательным союзом, подконтрольным Корпусу стражей исламской революции, который признан в США террористической организацией. Регистраторами доменных имен выступали компании за пределами США, однако большинство доменов зарегистрированы в зонах .com, .net и .tv (Тувалу), контролируемых американским регистратором Verisign. В адрес этой компании и было направлено судебное предписание.

Конфискацию страновых доменов верхнего уровня вроде иранского .ir можно рассматривать как нарушение суверенитета.

«Мы задействуем все международные и законные средства, чтобы ответить соответствующим образом и продемонстрировать общественности ошибочность политики США, – заявил **глава администрации президента Ирана Махмуд Ваези** (Mahmoud Vaezi). – Неконструктивно вести себя подобным образом в преддверии запланированного обсуждения ядерных вопросов».

Однако возможности сопротивляться произволу у законных владельцев конфискованных доменов нет, поскольку существующая система управления Интернетом находится вне международного права. Ключевые элементы этой системы, включая [функции IANA](#) (Internet Assigned Numbers Authority), контролируются правительством США. Функции IANA состоят в распределении диапазонов IP-адресов, в том числе для страновых доменов

верхнього рівня, таких, як .ru и .рф. Теоретически обладающая функциями IANA калифорнийская корпорация ICAN может делегировать любой корневой домен (*США конфисковали 33 домена иранских СМИ // <https://d-russia.ru/ssha-konfiskovali-33-domena-iranskih-smi.html> . – 2021. – 24.06*).

Як насправді працює eHealth в Норвегії?

Розповідає в інтерв'ю **Наталія Басюк, український лікар, що наразі працює в невідкладній допомозі в Норвегії.**

Доброго дня, розкажіть, будь ласка, коротко про себе.

Доброго дня. Я Наталія Басюк, український лікар в Норвегії. Закінчила ЛНМУ ім. Данила Галицького та НМАПО ім. Шупика. Одразу після отримання спеціалізації сімейним лікарем в Україні переїхала в Норвегію. Тут витратила близько 3-4-х років на підтвердження диплому, і досі в процесі отримання права на спеціалізацію. Зараз я працюю лікарем на legevakt (невідкладна допомога) в Бергені.

Розкажіть, як функціонує електронна система охорони здоров'я в Норвегії.

Вся медична документація ведеться електронно, але звичайно є частина паперів, які здебільшого є такими собі чернетками та потім анулюються.

Сімейні лікарі та інші невеликі заклади ОЗ користуються різними електронними системами, але є 2 фаворити. У лікарнях встановлюється інша система, точніше навіть декілька, але вони спільні для всіх.

Всі електронні системи мають зв'язок із кількома сервісами, такими як: електронний рецепт та kjernejournal (це журнал, який є доступний як для лікаря, так і пацієнта, і у ньому можна побачити звернення до лікарні, рецепти, інформацію про сімейного лікаря та родичів), та електронне направлення на аналізи. Більшість (але не всі) мають теж можливість оформлення лікарняного онлайн. Також є ті, які в лікарнях мають можливість видачі лікарняного тільки у вигляді роздруківок (принаймні там де я працювала).

У лікарнях є одна система для ведення журналу, та мінімум дві (можливо є й інші) додаткові, які зв'язані між собою. «DIPS» є такою собі основною програмою, де є всі документи та посилання на інші програми, якщо це потрібно. «MEONA»- це електронний листок призначень, дуже зручна програма, де є всі параметри хворого протягом госпіталізації та всі медикаменти. А також є «SECTRA»- це система для перегляду зображень (фото, рентген, МРТ, КТ і т.д.)

Хто обирає та встановлює електронну медичну систему в лікарні? Та як обслуговується дана система в лікарні?

Тут є кілька «областей» і кожна із них має свій «відділ охорони здоров'я». Там і відбуваються всі рішення, але часто проводять опитування, щоб зрозуміти чого хотілося б працівникам. Правда, як на мене, ці опитування доволі малозначущі. Всі великі лікарні мають одну і ту саму систему, проте різний доступ. Тобто, щоб побачити документи з іншої

лікарні треба це аргументувати письмово (це займає не більше 1 хв). Кожна «область» має спільноту і відповідно кожна спільнота має кілька інших закладів охорони здоров'я, тут вже кожна з них може вибрати те, що сама собі захоче. Але це рішення відбувається не на рівні закладу, а на рівні цілої спільноти.

Чи є окремо відповідальний орган/структура за електронну медичну систему в лікарнях Норвегії?

Тут є щось типу нашого МОЗ – Helsedirektoratet та організація з цифрової безпеки – Datatilsynet. Також Helsedirektoratet має окремий інформаційний підрозділ. Ось ці організації і відповідальні за нагляд над системами. Самі системи розробляють приватні компанії, часто на умовах тендеру та ще частіше зв'язків.

Чи долучаються приватні розробники до створення функціоналу в електронній системі охорони здоров'я Норвегії?

Так, в основному тільки приватні і є.

Чи проходить окремо навчання для лікарів щодо роботи в системі?

Так, але дуже коротко. Як правило 1 день, а то і менше.

З якими основними проблемами стикається лікар при роботі в системі?

Ой...їх багато. «Висне», не відправляє щось електронно, часто потрібно перезапускати систему, не працює якась функція і т.д.

Чи була змога порівняти електронну медичну систему в Україні та Норвегії?

На жаль ні. Я так розумію, що в Україні багато змінилося за останні роки. Коли я працювала в Україні, то все було на папері, і я проводила інформатизацію за допомогою безплатної підписки на dropbox та word.

Є якісь особливості в роботі лікаря в Норвегії порівняно з українською практикою, які б хотілось відмітити?

Різниця дуже велика та одночасно дуже мала. Пацієнти багато в чому схожі, правда мають трошки більше поваги до лікарів. Медичні дослідження є доступніші, але дуже тривалий час очікування. Тут відмінності коротко не зазначиш. Мабуть, найбільш незвичним є рівність між лікарем та медсестрою. Тут повністю відсутня ієрархія в тому вигляді, як це є у нас. А так то робота лікаря завжди та всюди включає неочікувані ситуації, та великий «асортимент» пацієнтів та колег (*eHealth в Норвегії: особливості, можливості та затримки в роботі* // <https://ehealth.gov.ua/2021/06/23/ehealth-v-norvegiyi-osoblyvosti-mozhlyvosti-ta-zatrymky-v-roboti>. – 2021. – 23.06).

Власти пакистанской провинции Пенджаб объявили, что будут блокировать мобильную связь у граждан, которые отказываются получить вакцину от COVID-19.

«SIM-карты людей, которые не прошли вакцинацию, могут быть заблокированы, это было решено на заседании кабинета министров под

председательством министра здравоохранения», – говорится в сообщении правительства Пенджаба.

Как отмечает СМИ, творческие способы мотивировать людей сделать прививку предпринимают не только в Пакистане. Ранее правительство Соединенных Штатов запустило акцию с пивоваренной компанией, чтобы побудить американцев пройти вакцинацию и получить бесплатное пиво. Есть и такие стимулы как выплаты денег, билеты на бейсбольные матчи и подарочные карты (*Правительство пакистанского штата предупредило о блокировке SIM-карт непривитых граждан // <https://d-russia.ru/pravitelstvo-pakistanskogo-shtata-predupredilo-o-blokirovke-sim-kart-neprivityh-grazhdan.html>. – 2021. – 18.06*).

Минюст США сообщил в понедельник, что в результате возглавляемой ФБР операции удалось вернуть приблизительно 2,3 миллиона долларов в биткоинах из 4,4 миллиона, перечисленных Colonial Pipeline хакерам-вымогателям, которые взломали IT-системы компании.

Colonial – компания, управляющая крупнейшим в США топливopроводом, объявила о взломе 7 мая, и в качестве меры предосторожности закрыла все четыре своих основных трубопровода, которые обслуживают восточные и юго-восточные районы США. Цены на бензин выросли, на некоторых заправочных станциях закончилось топливо.

Атака вывела IT-системы компании из работоспособного состояния, и решено было заплатить. Сумма затребованного преступниками выкупа составляла около 4,4 миллиона долларов. До того, как перевести эти деньги хакерам, компания связалась с ФБР и следовала инструкциям спецслужбы при переводе криптовалюты, что помогло отследить транзакции и установить криптокошельки вымогателей.

Издание цитирует экспертов по кибербезопасности, отмечающих, что отмывание денег во времена биткоина стало несложным делом. Кардинальным способом борьбы с хакерами-вымогателями следует объявить незаконными любые платежи им.

Вирусы-шифровальщики представляют главную угрозу для компаний – доля таких атак составила к концу 2020 года 56 % среди всех инцидентов с использованием вредоносного ПО, нацеленного на юридических лиц, сообщила в апреле российская ИБ-компания Positive Technologies (*Бука Рябова ФБР удалось проследить платёж хакерам-вымогателям и вернуть часть выкупа // <https://d-russia.ru/fbr-udalos-prosledit-platjzh-hakeram-vymogateljam-i-vernut-chast-vyкупа.html>. – 2021. – 08.06*).

В Узбекистане с 1 июня 2021 года отменено требование, согласно которому госорганы и учреждения имеют право запрашивать у граждан документы об учете физических лиц-налогоплательщиков в органах

государственной налоговой службы. Об этом сообщает пресс-служба ГНК со ссылкой на указ президента.

По информации комитета, теперь организации и учреждения при приеме на работу физических лиц должны самостоятельно запрашивать ИНН кандидатов в налоговых органах или через межведомственную платформу «Электронное правительство».

К тому же с 1 июня текущего года при выдаче 16-летним гражданам ID-карт также их будут ставить на учет в налоговых органах в качестве налогоплательщиков.

В связи с этим, с 1 июля 2021-го учет налогоплательщиков в налоговых органах планируется осуществлять с использованием персонального идентификационного номера физического лица (ПИНФЛ). Таким образом, отменяется оказание госуслуг гражданам по выдаче идентификационного номера налогоплательщика (ИНН).

Отмечается, что ПИНФЛ станет единым идентификатором, подтверждающим личность гражданина при оказании государственных, банковских, социальных и других услуг. В соответствии с указом, запрещается ведение госорганами и организациями отдельных номеров, идентифицирующих физических лиц **(В Узбекистане с 1 июля отменяется выдача ИНН физическим лицам // <https://news.mail.ru/politics/46639933>. – 2021. – 08.06).**

Правительство Малайзии сообщило об использовании дронов для выявления симптомов коронавируса у населения.

Беспилотники с высоты не более шести метров сканируют людей, находящихся в общественных местах, с целью найти тех, у кого температура тела повышена. Если такой симптом COVID-19 обнаружен, дрон включает красный индикатор, сообщая службе охраны порядка о необходимости проверить гражданина.

В мае в Малайзии участилось количество случаев заболевания коронавирусом. На этой неделе правительство объявило новый локдаун, установив, сколько человек из каждого домохозяйства могут покидать жилище, и по каким поводам. Дроны в том числе должны помочь следить за тем, чтобы эти правила не нарушались.

На прошлой неделе о планах использовать дроны для обнаружения людей с повышенной температурой на пляжах объявила Южная Корея. В Индии БПЛА следят за соблюдением правил локдауна, а правительство тестирует доставку дронами вакцины и других медицинских препаратов в отдалённые районы страны. Также дроны используются для доставки лекарств и вакцин в Африке, Европе и США; в Китае летающих роботов эксплуатируют активнее всего, с разнообразными целями – например, в прошлом году дроны, оснащённые громкоговорителями, выявляли нарушителей масочного режима и обращались к ним персонально с требованием надеть маску и соблюдать дистанцию **(Вика Рябова**

Малайзійские власти используют дроны для борьбы с распространением COVID-19 – СМИ // <https://d-russia.ru/malazijskie-vlasti-ispolzujut-drony-dlja-borby-s-rasprostraneniem-covid-19-smi.html>. – 2021. – 08.06).

Правительство Нигерии «на неопределённый срок» запретило Twitter работать в стране спустя несколько дней после того, как сервис микроблогов удалил твит нигерийского президента и заблокировал его аккаунт на 12 часов.

О блокировке официально объявил министр информации и культуры Нигерии в своём Twitter-аккаунте в пятницу, добавив, что правительство начнёт лицензировать соцмедиаплатформы и OTT-сервисы (доставка медиаконтента поверх сетей интернет-провайдеров) – указание заняться разработкой соответствующих НПА уже дано национальному регулятору.

Как говорится в сообщении, Twitter заблокирован «за постоянное использование платформы для действий, способных подрвать юридический статус Нигерии».

В субботу генпрокурор – министр юстиции страны заявил, что те, кто попытается обойти блокировку, будут арестованы и привлечены к ответственности.

Twitter сообщил, что «глубоко озабочен» ситуацией и будет работать над восстановлением работы сервиса в Нигерии (**Вика Рябова В Нигерии заблокировали Twitter и вводят лицензирование соцсетей // <https://d-russia.ru/v-nigerii-zablokirovali-twitter-i-vvodjat-licenzirovanie-socsetej.html>. – 2021. – 07.06).**

Коли говоримо про Бразилію, перш за все, згадується карнавал. Але чи знаєте Ви, як там розвивається система охорони здоров'я? Сьогодні розповімо про особливості розвитку eHealth в Бразилії.

Система охорони здоров'я Бразилії зазнала кардинальних змін після того, як було записано право на загальний доступ усіх громадян до медицини у конституції 1988 р.

До цього існувало в основному приватне лікування. Згідно з подальшою реформою охорони здоров'я у 1996 р. Бразилія створила систему охорони здоров'я, засновану на децентралізованій універсальній системі муніципалітетів, що забезпечують всебічну та безкоштовну медичну допомогу кожній особі, яка потребує лікування. Фінансування здійснюється від штатів та федерального уряду. Ключовим для цієї стратегії є первинна медична допомога та і на сьогодні первинна медична допомога залишається однією з основ системи охорони здоров'я.

Також створили Програму сімейного здоров'я (зараз Стратегія сімейного здоров'я) – що є головною в Бразилії. Стратегія первинної медико-санітарної допомоги – прагне надати повний спектр якісних медичних послуг сім'ям в у своїх будинках, в клініках та лікарнях. Близько 75 % населення Бразилії отримує допомогу з цієї системи, а решта громадян, зараховані до

приватних медичних структур. Пріоритет первинної медичної допомоги – це універсальний доступ усього населення до її забезпечення. Саме тому в Бразилії важливим є розвиток систем телемедицини та електронного здоров'я.

Телемедицина вважається однією з основних у системі електронної охорони здоров'я, яка найширше застосовується як у приватному, так і в державному секторах. Переважна більшість приватних лікарень мають телемедичні установи та вони також часто зустрічаються в лікарнях. Це допомагає забезпечити якісну медичну допомогу для всіх пацієнтів, незалежно від місця їх знаходження.

Також створена потужна інформаційна основа для підтримки електронної охорони здоров'я та розвитку телемедицини, для кращого ознайомлення з технологіями створено університет телемедицини та університет відкритого здоров'я, де кожен спеціаліст має змогу покращити свої навички та знання з телемедицини та електронного здоров'я (*eHealth в світі Бразилія // <https://ehealth.gov.ua/2021/06/01/ehealth-v-sviti-brazyliya>. – 2021. – 01.06*).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Асилян, Л. В., Остапчук, Е. С., Горбенко, А. А. Электронное правительство как явление информационного общества // Заметки ученого. 2021. № 5-1. С. 650-654. В статье рассматриваются основные инфраструктурные компоненты и ключевые задачи электронного правительства. Представлены концепции развития информационного общества. В рамках исследования предложена новая концепция исследования электронного правительства и электронной демократии.

Жураківська, М. І., Дмитришин, М. В. Інформаційна безпека електронного урядування в розрізі витoku персональних даних з єдиного порталу вакансій // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Пріоритети економічної науки ХХІ століття», 17 червня 2020 року. Івано-Франківськ: НАІР, 2020, у 2-х томах. Том 1. С. 54-58.

Золаев, Э. А. Цифровое государство как новый этап развития общества // Креативная экономика. 2021. Т. 15. № 5. С. 1583-1594. В статье проводится исследование нового этапа развития общества, а именно процесса становления цифрового государства. Дается авторское определение цифровому государству, а также его отличие от существующих в науке понятий электронного, информационного государства и правительства. Приводится перечень предпосылок, предшествующих построению цифрового государства, указывается значение процесса формирования цифрового государства и его задачи. Подчеркивается необходимость комплексного исследования правовых и экономических основ становления и развития цифрового государства, результаты которого окажут положительное влияние на самые разные сферы жизни нашего общества. Отдельно автором исследования поднимаются вопросы обеспечения цифровой безопасности государства, а также возможные позитивные и негативные последствия, связанные с развитием его цифровизации. При этом заключается, что невзирая на опасности и риски, формирование цифрового государства является неизбежным процессом.

Исаева, К. В. Влияние цифровизации экономики на социальное управление: анализ современных общемировых тенденций // Национальная безопасность / nota bene. 2021. № 2. С. 1-7. Предметом исследования является современная система управления обществом, трансформированная в условиях цифровой среды. Особое внимание автор уделяет определению электронно-цифровой цивилизации и ее критериям. Понятие «электронно-цифровой цивилизации» ввел в научный оборот академик РАН Осипов Г.В., особый акцент поставив на переходное состояние общества. В этой связи для автора предстала особо важной задача определить критерии понятия. Важным для приведенного в статье исследования является и описание актуальных новейших методов и технологий управления современным обществом, особенно зависимого от цифровизации экономики. События 2020-21 г.г., связанные с пандемией в условиях распространения Covid-19, наглядно продемонстрировали рост цифровизации человеческой жизни и нелинейность социального развития. Смена индустриальной эпохи на современную электронно-цифровую влечет за собой качественные трансформации

жизненного уклада всего человечества, что безусловно требует применение инновационных методов в социальном управлении. Определены основные критерии электронно-цифровой стадии в развитии человечества. Анализ научной литературы показал, что на сегодняшний день большое число научных исследований из гуманитарных областей науки посвящены исследованиям эффектов цифровизации в экономике. Однако, возникающие социальные проблемы в условиях цифровой среды требуют экспертной оценки социологов, психологов, политологов и специалистов в области права. Выявлены основные формы и методы управления в современном обществе, применяемые сегодня индустриально развитыми странами. Основопологающим фактором трансформации стиля управления стал процесс повсеместной «цифровизации экономики». Приведены статистические данные, описывающие «эффекты цифровизации». Исследованы современные тренды в управлении, такие как «Электронное правительство», переходящее в «Цифровое правительство», технологии «Soft-power», «Agile-методология», переход к 5G и другие.

Кнышев, Ю. Д., Журавлев, С. И. Исследование системы электронного документооборота на основе облачных вычислений // *Инновации. Наука. Образование.* 2021. № 33. С. 1207-1220. С развитием информационных технологий технология облачных вычислений принесла множество удобств во все аспекты работы и жизни. С постоянным продвижением, популяризацией и активным развитием электронного правительства и электронной торговли количество документов в электронной форме становится все больше и больше. Электронный документ является незаменимым основным инструментом и реальной записью деятельности электронного правительства и бизнеса. Как научно и эффективно управлять электронными документами? Это важный вопрос, с которым сталкиваются правительства и предприятия при совершенствовании эффективности управления, защита государственной тайны или коммерческой тайны, а также снижение затрат на управление. В данной статье рассматривается применение технологии облачных вычислений при построении системы электронного управления файлами, предлагается архитектура системы электронного управления файлами на основе облачных вычислений и более подробно обсуждаются ключевые технологии и их реализация. Система управления электронными файлами построена на облачной архитектуре, позволяющей пользователям загружать, загружать, совместно использовать, устанавливать роли безопасности, проводить аудит и извлекать файлы в нескольких режимах. Система управления электронными файлами, основанная на облачных вычислениях, может в полной мере использовать облачные хранилища, облачную безопасность и технологии облачных вычислений для обеспечения единого, надежного и безопасного управления электронными файлами.

Кутинська, А. В., Білецька, І. М. Електронне урядування як напрям використання інформаційних технологій в публічному управлінні // *Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Пріоритети економічної науки XXI століття»*, 17 червня 2020 року. Івано-Франківськ: НАІР, 2020, у 2-х томах. Том 1. С. 27-30. Цифрова економіка вже незабаром може стати провідним сегментом, драйвером зростання і розвитку світової економічної системи в цілому. Від цифрової економіки все більше залежить успішна життєдіяльність людей, окрім того, відбувається широкомасштабне впровадження цифрових технологій в роботу урядових організацій і структур. У статті розглядається один з напрямів розвитку цифрової економіки – активне використання Інтернет-технологій публічному управлінні і в діяльності державних структур, що отримало назву «електронне урядування».

Михайловська, О., Жовток, В., Мамєєва, О. Актуальні проблеми розвитку електронного урядування в Україні // Наукові перспективи. 2021. № 5. С. 11-13. Розглянуто тенденції та напрямки розвитку електронного урядування в Україні та переваги його розгортання. Проаналізовані головні проблеми, що виникають на даному та наступних етапах впровадження e-government. Проведено порівняльний аналіз із країнами-лідерами у даній сфері.

Перевозчикова, Л. А., Четверикова, Н. А. Опыт внедрения порталов электронного правительства. предоставления электронных услуг в зарубежных странах // Актуальные вопросы современной экономики. 2021. № 5. С. 203-210. Стаття посвящена рассмотрению международного опыта в сфере оказания электронных государственных услуг. В работе представлен анализ содержательной части порталов услуг стран с наиболее развитым электронным правительством, предложены мероприятия для опыта предоставления услуг. Целью исследования является ознакомление с порталами электронного правительства зарубежных стран и и международным опытом предоставления государственных и муниципальных услуг. Данный материал дает характеристику по исследованию зарубежного опыта стран-лидеров в сфере развития электронного правительства, кратко изучен их практический опыт. Методологической основой послужили общенаучные методы исследования, такие как анализ, сравнение, Сделан вывод о том, что грамотное применение государственным аппаратом системы предоставления электронных услуг позволяет экономить время граждан, делает услуги доступными для всех категорий граждан, дает возможность получать актуальную информацию, а также автоматизирует задачи органов власти.

Ровинская, Т. Л. Роль новых цифровых технологий в период кризиса // Мировая экономика и международные отношения. 2021. Т. 65. № 6. С. 95-106. Стаття посвящена вопросу о роли новых цифровых технологий в период кризиса на примере продолжающейся пандемии COVID-19. С учетом методов борьбы с распространением инфекции и ее последствиями, используемых в разных странах, проводится подробный анализ преимуществ вынужденной «ускоренной цифровизации», рассматриваются ее негативные аспекты и перспективы.

Сабирова, З. Э. Современные практики оценки цифровизации органов власти и отраслей социальной сферы // Экономика и управление: научно-практический журнал. 2021. № 3 (159). С. 27-30. В статье проанализированы современные практики оценки цифровизации органов власти и социальной сферы, отражающие уровень использования информационно-коммуникационных технологий и цифровых сервисов в рамках перехода к информационному обществу. Рассмотрены различные подходы к формированию статистических и оценочных показателей цифровизации органов власти и социальной сферы в российской и зарубежной практике. Начатая в стране цифровая трансформация социальной сферы требует разработки адекватной системы оценочных показателей, анализа и обобщения результативности такой деятельности.

Солодовник, А. И., Яковлев, Н. А. Роль и тенденции цифровой трансформации институтов государственного управления // Вестник Мичуринского государственного аграрного университета. 2021. № 2 (65). С.

161-164. В статье определены особенности трансформации институтов при цифровизации государственного управления. Особое внимание уделяется изменениям качества институтов и эффективности от цифровизации государственного управления. Отмечена необходимость перехода к цифровому правительству, принципы и характеристики которого отличаются концептуальными целями, техническими принципами, управленческими парадигмами, созданием цифровых экосистем. Несмотря на множество дискуссионных моментов относительно субъективных параметров цифровизации и электронного правительства, представляется обоснованным и целесообразным переход от доктрины прогнозирования потребностей общества и бизнеса (citizen-centric approach) к концепции постоянного взаимодействия общества, бизнеса с правительством для определения потребностей и решения проблем (citizen-driven approach), а также от теории «нового государственного управления» (New public management) к синтезу с концепцией «достойного управления» (Good governance). Парадигма государственного управления и развития получает на современном этапе новое прочтение. Институциональный подход позволяет сформулировать актуальность принципов и элементы социально-экономической цифровой экосистемы, в том числе технологии больших данных и блокчейна, облачные технологии, цифровые платформы интернета вещей.

Чудакова, Г. С. Концепт електронного уряду в рамках публічного управління // Соціально-відповідальне суспільство: реалії, виклики, перспективи: матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (14 травня 2021 р.) Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного; за загальною редакцією Ортіної Г.В. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2021. С. 85-87.